

JUGOSLOVENSKI

ROTAR

Gl.urednik: STEVANK. PAVLOVIĆ
guverner 77 distrikta R. I. Beograd, Gospodar
Jevremova ulica 39, Telefon broj 24-430

GOD. V

Ček. račun Jugoslov. udruž. banke kod Pošt. šted. u Beogradu broj 51.036 / Cena 144 din. god. / Pojedini broj 12 dinara

Izlazi krajem svakog meseca

Prvo pismo Guvernera 77 Distrikta R. I.

Pretsednicima i tajnicima svih klubova.

Beograd, 15 jula 1937

Mila braćo,

1) Iako stari znanci, ja vam se ipak danas prikazujem prvi put u svojstvu guvernera.

2) To najviše odlikovanje koje mi je podareno na ovogodišnjoj distriktnoj konferenciji u Skoplju, 9 maja ov. god., potvrđeno je i na Međunarodnoj rotarskoj konvenciji u Nici, 11 juna 1937 god.

3) Stupajući na ovu dužnost punu časti, ali prepunu odgovornosti, upućujem guvernerski pozdrav ispunjen najdubljom zahvalnošću na poklonjenom mi poverenju.

4) Otpočinjući rad želim, na prvom mestu, da podvučem jedno-dušno priznanje jugoslovenskih rotara mome prethodniku i dragom bratu, D-ru Vladimiru Belajčiću, koji se, po jednoglasnoj oceni, pokazao kao savršeni organizator izuzetne aktivnosti i bezgranično oduševljen rotarski ideolog, pa neka i meni dopusti, pokraj sve svoje skromnosti, da mu i ja uputim svoja čestitanja na uspehu pred kojim zabrinut stojim, jer znam da ga u istoj meri ne mogu postići iako ću uložiti sve svoje sile.

5) Moleći svu braću za svesrdnu pomoć, uveravam ih da sebe neću ni najmanje štedeti.

6) Najtoplije blagodaram svima upravama jugoslovenskih Rotary klubova, koje su mi uputile svoje čestitke i želje za srećan rad.

7) Od 31 maja do 4 juna održana je u Montreux-u (Švajcarska) Međunarodna rotarska skupština, na kojoj sam učestvovao kao nastupajući guverner. Ove su skupštine neka vrsta visoke škole za novonaimenovane guvernerske kandidate. Na plenarnim, kao i na posebnim sednicama, pretresana su sva pitanja koja se odnose na rotarsku organizaciju i rad i u R. I. i po distriktima, i u posebnim klubovima.

8) Sa ove skupštine poneo sam ove glavne utiske:
a - Savršena organizacija;

Snimak nastupajućih guvernera na Međunarodnoj rotarskoj skupštini u Montreux (Švajcarska)
održanoj od 31 maja do 4 juna 1937.

- b - Zavidno drugarstvo i vrlo velika predusretljiva uslužnost;
- c - Da rotarstvo u nas leži na čvrstim temeljima i gredi pravim putem;
- d - Veliki nedostatak instrukcija i brošura na glavnim evropskim jezicima;
- e - Gotovo apsolutna potreba, da guverneri znaju engleski.

9) 26 juna izvršena je inauguracija trideset drugog kluba 77 distrikta, u Staroj Kanjiži. Inauguraciju je izvršio guverner D-r Vladimir Belajčić, u prisustvu izaslanika kumovskog kluba Bačka Topola, klubova Beograd, Novi Sad, Subotica, Petrovgrad, V. Kikinda i Sombor.

10) Molim sve tajnike da mi u najkraćim crtama, svakoga meseca, uz mesečni izveštaj, šalju u duplikatu i pregled samo važnijih događaja koji su se u toku meseca, desili u njegovom klubu. Ovaj pregled treba da bude tako sastavljen da se može bez izmene štampati u „Jugoslovenskom Rotaru“ u rubrici „Iz naših klubova“.

11) Potrebno je da mi se odmah prati tačan spisak članova novih uprava kao i spisak članova izabranih posle 1 jula **proše** 1936.

Sa toplim pozdravom odani vam

St. K. Pavlović
guverner 77 distrikta R. I.

Rotary Kongres u Nici 6—11 juna 1937

Stevan G. Koen, delegat R. K. Beograd

Na putu za Nicu, čim smo kod Ventimilje prešli na francusku teritoriju, pozdravili su nas prvi natpisi: „Dobro nam došli dragi Rotari“. To nas je pratilo duž cele francuske Rivijere, svugde dekoracije sa girlandama, zastavama, rotarskim amblemima, cvećem i natpisima: „Dobro nam došli dragi Rotari“. Ali slika koju smo videli u Nici ostaće svima učesnicima ovog kongresa u trajnoj uspomeni. Nije bilo kuće, nije bilo radnje, bilo to velelepna palata u centru Nice ili siromašna kućica u predgrađu Nice, da nije bila ukrašena zastavama i rotarskim amblemima, a u varoši slavluci sa natpisima dobrodišlice. Jednom reči: cela Nica bila je u znaku Rotarstva.

Kongres je svih 6 dana održan u Casino municipal, ali sem plenarnih sednica bilo je svakodnevno bezbroj sednica svih komiteta na kojima je bilo bezbroj govornika i izmena misli čiji je krajnji cilj uvek: Služenje i međunarodno zbliženje.

U nedelju 6 juna u 11 časova ušao je u salu pod zvucima Marseljeze i aklamiran od 8000 rotara, predsednik Francuske Republike G. Albert Lebrun i odmah otišao na tribinu koja je bila ukrašena zastavama 80 rotarskih naroda, a gde su se nalazili časnici R. I. na čelu sa predsednikom Will Manier-om kao i osnivačem rotarskog pokreta Pavlom Harisom, koji je još pre toga frenetično bio pozdravljen od 8000 prisutnih rotara.

Pretsednik Republike predsedavao je ovoj sednici i prvo dao reč poslaniku M é d c i n-u gradonačelniku Nice, koji zahvaljuje državnom poglavaru što se primio predsedništva ove sednice a rotarima što su izabrali Nicu za ovu veličanstvenu manifestaciju poverenja i iskrenosti. Onda Predsednik Republike daje reč predsedniku R. I. Will Manieru koji zahvaljuje G. Lebrun-u, ministrima i ličnostima koje ga prate što su svojim prisustvom počastvovali otvaranje ovog Kongresa. Dobija reč G. Y v o n D e l b o s, ministar inostranih poslova, koji kaže da je sretan, što mu se dala prilika da prisutnim rotarima može izjaviti osećanja velikog poštovanja i srdačne simpatije. Ukratko govori o evoluciji rotarstva i podvlači važnu ulogu rotarstva u međunarodnim odnosima. Vi isključujete iz vašeg programa sve što vas može razdvajati, kao što su verske i političke diskusije, a tražite sve što vas može spajati, rekao je Delbos, zato vam izjavljujem simpatije koje naša vlada gaji za rotarsku organizaciju, jer vaš program je i naš program: pripremanje međunarodne saradnje i istinskog mira.

Toplo pozdravljen uzima reč predsednik republike G. A l b e r t L e b r u n. Državni poglavar pozdravlja rotarske goste, izjavljujući veliku radost Francuske, što ih je mogla primiti. „Vi imate najuzvišeniju devizu a to je: S l u ž e n j e, rekao je G. Lebrun, i zato u našoj demokratskoj zemlji uživate toliko razumevanje i simpatije. Francuska u vama pozdravlja građane celoga sveta, privrženike sporazuma i svetuskog mira. U vašim klubovima, u vašim distriktima, na vašim kongresima, vi se trudite, da se međusobno upoznate, poštujete i cenite. Vi dolazite do saznanja, da ljudi ma gde da su rođeni, ipak se manje razlikuju no što se to obično misli, i da se dobrom voljom njihovi interesi mogu saglasiti za dobro celog čovečanstva. Tako vi u vašim zemljama predstavljate stožer za međusobno sporazumevanje na koji se vlade mogu osloniti u svom radu na međunarodnom zbliženju. Zbog svega toga, moja vas zemlja prima sa ljubavlju i željom da vaš rad bude uspešan, a biće sretna ako odavde odnesete najlepše uspomene o lepoti zemlje, idealizmu i privrženosti velikim čovečanskim slobodama kao i služnje svetskom miru. Pod ovim austicijama svečano otvaram 28. kongres R. I.”

Sem ovog govora predsednik Francuske Republike Lebrun održao je istog dana na banketu, koji je priredila varoš Nica, kome je prisustvovalo 900 zvanica, opet jedan izvanredno lep govor u rotarskom duhu, pokazujući potpuno poznavanje rotarske organizacije i njenih ciljeva. On je podvukao da dobar rotar na prvom mestu mora da bude dobar građanin svoje zemlje, ali da patriotizam ne isključuje razumevanje i sporazumevanje sa drugim narodima.

I na ranijim rotarskim kongresima u Ostende i u Beču uzeli su učešća poglavari država: pok. Kralj Albert i Miklas. Ali je ovo bio jedinstven slučaj, da jedan državni poglavar predsedava jednoj rotarskoj sednici. Predsednik Francuske Republike Lebrun otvorio je sednicu, dao reč svima govornicima i sâm održao najlepší govor. To je nešto što ostaje u nezaboravljivoj uspomeni. Ovoj svečanoj sednici prisustvovao je i Kardinal Nice.

Upisivanje rotara vršeno je u Hotel Royal gde je svaki učesnik dobio svoju značku, koja je ujedno bila legitimacija za ulaz na sve

priredbe. Kuća prijateljstva bila je u Palais de la Jetée, koja je za tu svrhu bila veoma lepo uređena i dekorisana. Tu su rotari mogli dobiti sva obaveštenja koja su im bila potrebna. Ovde su se našli stari poznanici sa ranijih kongresa i sklopljena nova poznanstva i prijateljstva.

U 20 časova bila je prva plenarna sednica na kojoj je primljen program kongresa i na kojoj je predsednik Manier održao svoje predavanje O naporu da se dobrom voljom dođe do dobrog međunarodnog sporazuma. Pre toga, na pozdrav predsednika domaćinskog R. K. Nice Dr. Gabriel Guillaume-a, odgovorila su dva rotara iz najudaljenijih klubova Peru (Južna Ameri-

Nica — Nove terase — Kasina — Englesko šetalište

ka) i New Zealand (Australija). To prvo veče priređen je na keju veličanstven vatromet koji je trajao čitav sat a u 23 časa priređen je u kući prijateljstva jedan koncert.

Drugi dan kongresa, ponedjeljak 7 juna

Otvaranje u 14.30 pesmom. Govor osnivača Pavla Harisa, koji je između ostalog rekao, da se svet pretvorio u jednu porodicu, i da svi njeni članovi imaju prava na udeo od onoga, što genijalni ljudi kao Poljak Kopernik, Francuz Paster, Englez Darwin, Amerikanac Edison poklanjaju svetu kroz vekove. „Prošlih godina posetio sam mnoge klubove na svima kontinentima sveta i svugde zasađivao „drvo dobre volje“, koje ostaje tamo kao živi svedok širenja rotarskih ideala“.

Zatim su podneli izveštaje sekretar, blagajnik i predsednik R. I. pa je u 16 časova održao Jean Appleton past guverner fran-

cusskog distrikta i potpredsednik Evropskog Savetodavnog odbora, jedno izvanredno lepo predavanje „Elevons nos regards“. Toga dana bila je i jedna sednica **Z a u p o z n a v a n j e** mlade ži isključivo za rotarske sinove i ćerke.

U 21.30 priređen je u bašti Albert premier „Internacionalni Garden Party“, gde su razne narodnosti u svojim nacionalnim kostimima izvodile narodne igre. Bašta je bila veličanstveno osvetljena.

Treći dan kongresa, utorak 8 juna

Počinje opet u 10.45 uobičajenim pevanjem. Predavanje drži **R o e B a r t l e** predsednik R. K. Kansas City U.S.A. sa temom: „Svaki čas što prolazi za nas je izazivanje“. Sleduju predavanja i saopštenja. Najinteresantnije je predavanje **Pul H. King-a**, pastdirektora R. I. iz Detroita, Michiganan i predsednika međunarodne unije za sakatu decu, „Rotari i sakata deca“. Briga o sakatoj deci jedan je od glavnih ciljeva rotara u Americi, a presađena je sad u ceo svet. I jugoslovenski rotari ozbiljno su shvatili brigu za sakatu decu. Profesor **Spišić** u Zagrebu, poznati stručnjak na tom polju, mnogo je uradio, a ove godine inicijativom predsednika **Harazima** i **beogradski Klub** počeo je živu akciju za sakatu decu. Hiljade sakate dece pomoću rotarske akcije spašeno je u Americi od propasti i upućeno u razne pozive i zanimanja. Na ovom kongresu jedna mlada slepa amerikanka tronula je prisutne do suza izjavom da ona nije slepa i da je sretna jer su se rotari za nju brinuli.

Toga dana od 17—19 časova priređen je na Promenade des Anglais „Bataille de fleurs“. Prizor je bio veličanstven. Dva sata prolazila su pred našim očima kao u bajci, divnim mirisavim cvećem bogato ukrašena kola, divimo se lepoti jednih a već nailaze sve lepša i lepša a cela promenada pliva mirisavim cvećem koje rotari bacaju u prolazeća kola dok odande bacaju cveće na nas, koji sedimo i posmatramo. Najlepše su bila dekorisana kola simpatičnih chasseurs alpins, koji su uzeli živa učešća na ovom cvetnom korzu. Ovaj „bataille de fleurs“ u Nici ostaće svima u najlepšoj uspomeni.

Isto veče bio je veliki bal koji su 75 prisutnih naroda dali svom predsedniku R. I. Manier-u u Casino Municipal. Ovaj predsednički bal završava se uvek time, što odlazeći predsednik sa svojom gospođom, ovom prilikom Manier, sami u sali odigraju svoju oproštajnu igru i odlaze.

Četvrti dan kongresa, sreda 9 juna

Otvaranje pesmom u 10.45. Izveštaji raznih komiteta i predavanja o međunarodnoj akciji. Najlepše predavanje toga dana održao je švajcarski pastguverner **B a i l l o d** iz Neuchâtel, potpredsednik Evr. Savetodavnog odbora, hvaleći vrlo lepim rečima i rad u rotarskom duhu a u svojstvu ministra inostranih poslova, našeg pastguvernera **D r a M i l a n a S t o j a d i n o v i ć a**, pastdirektora R. I. Njegov govor izvanredno lepo glorifikuje svetski mir i međunarodno zbliženje. Sem njega govorio je još **J a m e s C a y c e** iz Nashville U.S.A. „In-

litucije za međusobno sporazumevanje" izlažući šta su rotari dosad već na tom polju uradili i šta još mogu uraditi.

Posle toga na programu je izbor novog predsednika R. I.

Dobija reč **Oto Fišer**, pastguverner nemačko-austrijskog distrikta u ime njihovih klubova predlaže kandidaturu **Maurice Duperrey** iz Pariza, njemu se pridružuju i ostali guverneri i uz najveće aklamiranje predsednik **Manier** saopštava, da je **Maurice Duperrey** izabran za 1937/38 god. za predsednika R. I.

(U broju od septembra 1936 god. donesena je njegova opširna biografija, prilikom njegove kandidature na predsednički položaj).

Maurice Duperrey

novoizabrani predsednik R. I. za 1937/38.

Vidno uzbuđen **Duperrey** se zahvaljuje na engleskom, nemačkom, talijanskom i francuskom jeziku kao i na esperantu. Svima ovim jezicima kao i španskim vlada perfektno. Svi učesnici pesmom pozdravljaju novog predsednika, njegovu gospođu, ćerku i zeta. To je prvi Francuz koji je izabran za predsednika R. I. Sem amerikanaca dosad je samo Englez **Sydney Pascall** bio predsednik R. I.

Istoga dana održani su u svima mogućim lokalima Nice 120 sastanaka profesionalnih grupa svih mogućih klasifikacija.

Dame su toga dana bile gošće Galeries Lafayette, gde je uz čaj bio defile manequins-a.

Veoma interesantan je bio francusko-nemački ručak na kome su održani sjajni govori za francusko-nemačko zbliženje.

Isto večer bilo je bezbroj prijateljskih večera sviju narodnosti.

Slaveni su imali večeru u restoranu „Boeuf à la mode“. Bilo je prisutno rotara sa damama: 138 čehoslovaka; 34 jugoslovena; 22 poljaka; i 8 bugara. — Svega 202 učesnika.

Mi smo doživeli najveću čast, da našoj večeri prisustvuje Pavle Haris, osnivač Rotarstva, i ako je bilo mnogo većih večera: Engleza, Amerikanaca, Francuza, Talijana itd. Za vreme večere posetili su nas predsednik Manier, Chesley Perry, Potter i drugi časnici R. I. Za vreme večere govorili su: Karel Neuwirth pastgov. čehoslovačkog distrikta; Pavle Haris, Edo Marković, (kome pripada najveća zasluga za ovo slavensko veče, koje je on propagirao još u Veneciji i Dubrovniku), Boškov, predsednik Sofijskog Kluba, Hiža, guverner čehoslovačkog distrikta, Manier, predsednik R. I., Stevan Pavlović, novoizabrani guverner jugoslav. distrikta i Loth, guverner poljskog distrikta. Veče je bilo uspelo ali bi bilo mnogo uspelije da je večera priređena u lepšem lokalima, jer je lokal bio suviše mali za preko 200 učesnika.

Sem ovih večera raznih naroda bile su i večere raznih profesija kao lekara, inženjera itd. sve u službi unapređivanja međusobnog sporazumevanja.

Peti dan kongresa, četvrtak 10 juna

Otvaranje pesmom u 10.45. Razna saopštenja i predavanja, naročito interesantno bilo je predavanje guvernera nemačko-austrijskog distrikta Š n a j d e r h a n a „Petits comités“, koji je pokazao vidne rezultate francusko-nemačkog malog komiteta, preporučujući ga i drugim zemljama.

Potpredsednik Zakonodavnog odbora Murray Hill saopštava o radu toga odbora i na njegov predlog kongres usvaja neke izmene pravila. Odbačen je predlog da uprave klubova primaju dužnost 1 januara, tako će rotarske godine kao i dosada počinjati 1 Jula. Potom je bilo predstavljanje novih guvernera. I naš jugoslovenski guverner brat Steva Pavlović bio je svojom visinom među visokim anglo-američkim guvernerima na visini.

Posle podne priređen je za dame izlet u Monako i Monte Karlo, sa 68 velikih, udobnih autobusa. Gostima je pokazana velika egzotična bašta, oceanografski muzej koji je najveći u Evropi i najzad dvorac Kneza od Monaka i onda je servirana zakuska.

Istog dna u 21 čas bio je opet na Promenade des Anglais veliki beli korzo. I to je prizor kakav vam može pružiti samo Nica. Opet bezbroj kola i automobila sa izvanredno lepim belim ukrasima. Ljudi, žene, kola, cveće, konfeti sve belo, a između njih šetaju ogromne veoma originalne bele maske. I beli korzo trajao je kao i cvetni korzo više od dva sata u najlepšem raspoloženju svih prisutnih.

Šesti i poslednji dan kongresa, petak 11 juna

Počeo je pre podne u 11 pretstavljanjem domaćinskog kluba i članova svih odbora kojima je pljeskanjem izjavljena blagodarnost za veliki trud koji su uložili u odličnu organizaciju ovog Kongresa. Glavna tema poslednjeg dana bila je: „Rotari okolo sveta“, na kojoj su uzeli kratku reč 12 rotara i to iz: Brazilije, Austrije, Engleske, Indije, Italije, Egipta, Švedske, Kine, Japana, Nemačke, Rumunije i iz Jugoslavije naš Edo Marković, poznat svima „rotarima okolo sveta“. U raznim formama i rečima uvek krajnji cilj: Služenje i međunarodno zbliženje.

Posle toga uzeo je reč novoizabrani pretsednik R. I. Maurice Duperréy koji govori engleski kao rođeni englez, onda se odstupajući pretsednik Manier oprostio pa je pesmom „Auld Lang Lyne“ pri kojoj su svi rotari i rotarke sklopili lanac kao simbol bratstva završen 28. kongres R. I., koji će svima učesnicima ostati u najprijatnijoj uspomeni.

Nica, ta divna varoš mirisavog cveća, koju sunce cele godine greje, zagrejala je i srca nas 8000 rotara učesnika ovog kongresa, jer nas je Nica primila srdačno i učinila sve, da naš boravak bude što lepši i prijatniji. Zato smo sa nezaboravnim uspomenama ostavili divnu varoš Nicu.

Посланица 28-ој годишњој конвенцији од Павла П. Хариса

Пријатељи, који присуствујете 28 Конвенцији међународног Ротарства, сакупили смо се да прославимо свршетак једне од најзначајнијих година у историји Ротарства. Под тако спремном и оданом управом нашег претседника, Ротарство је учинило велики напредак у више праваца. Велики број нових клубова, организованих за време прошле године, често је привлачио Вашу пажњу и сви они који верују у Ротарство подрхтавају од наде и одушевљења, када чују резултате постигнуте у овом правцу.

Међутим, то нису једини резултати о којима се може говорити. Напредовање је било на целом фронту. Ротарство не само да је јачи покрет но што је то био пре године дана; он је такође и бољи покрет. Ствари које су биле мутне и тамне, постале су врло јасне. Имамо одређеније осећање у ком правцу треба да гредимо. Будуће пословање ће моћи да напредује са више поверења и храбрости.

Напредак Ротарства је данас привукао пажњу стручњака у међународним питањима. Нешто слично досада није било познато. У интернационалним питањима досада су се врло много наглашавале разлике између људи, разлике расне, верске, политичке.

Код Ротарства се приступа питању под сасвим другачијим углом. Не инсистира се на разликама које деле људе, већ се под-

влаче заједничке тачке које их зближавају. Сви људи, без обзира на расу, веру или политику, верују да идеал делања у циљу општег добра јесте идеал племенитости. Ротари шездесет и више разних народа, ротари који имају различита и супротна гледишта о религији, о политици, усвојили су овај идеал делања у циљу општег добра.

У клубовима крајњег Истока, људи који припадају двадесетини раса, дванаестини религија, скупили су се први пут у историји света. Пре ротарске епохе ово је сматрано за немогуће.

Али да видите још и ово чудо невиђено: скоро чудотворан преображај десио се на овом тлу, које је сматрано јаловим, а на коме је цвет пријатељства ухватио корена. Да ли су избрисане многобројне разлике које постоје између чланова ових клубова? Не, ниједна разлика није ишчезла. Мухамеданац је остао мухамеданац; будиста је остао будиста; хришћанин увек хришћанин, али од какве је то важности? Они су пријатељи, сви до једног. Досада су увек имали рђаво мишљење једни о другима; то је сада међутим свршено. Пријатељство је покрило својим плаштом милосрђа и трпељивости све ове крајње разлике. Искрено и мирне савести, религија мога пријатеља не тиче ме се више, исто као ни боја његове косе и очију.

Ротарство се не бави питањем разлике међу људима, оно се стара за њихов идеал једног делања. Може се бити трпељив према људима који имају у своме срцу, у своме духу, идеал служења.

Наравно, ми и даље волимо наше пријатеље наше расе, пријатеље који имају исту историјску основу као и ми, али ми хоћемо да проширимо наша срца да бисмо у њих примили и друге пријатеље, који живе далеко и који имају сасвим различите историјске подлоге. Њихово ће пријатељство такође загрејати наша срца. Преко њих сазнаћемо нове ствари. Они ће нас присилити да оставимо уобичајени правац наших мисли, изнеће нам различитост гледишта. Њихова ће култура допунити нашу. Они ће обогатити, проширити и ублажити наш живот. Сваки народ има извесног богатства које може дати другим народима, али је потребно спремити наше духове за ову нову оријентацију мисли. Треба да се одвикнемо да тражимо мане других народа да би смо у њима уживали; треба да се навикавамо да тражимо лепе ствари које ти народи имају и да се због тога поносимо, и треба да пружимо нашој деци прилику да их потраже заједно са нама. У нашим школама она ће учити језике и обичаје становника страних земаља. Да ли су ово мисли једног визионара, једног утописте? Не, ми смо их применили кроз Ротарство и показали смо да су практичне и изводљиве, да свој задатак испуњавају.

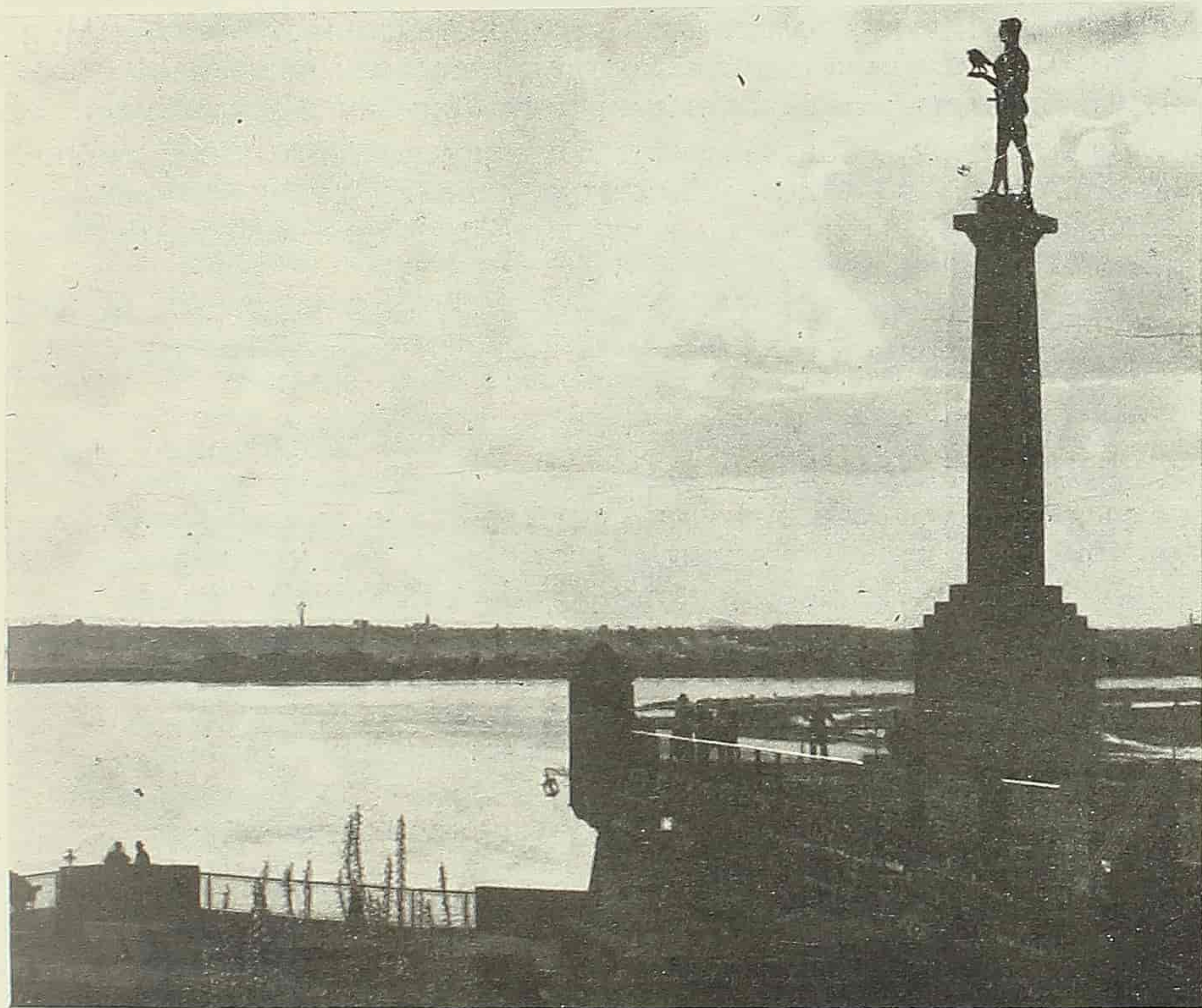
Извесно је да је и сувише мали број нас ротара међу становницима земље, али ми растемо. 180.000, колико нас је сада умножиће се све више и више. Али то није све. Путем који ми крчимо поћи ће и друге још многобројније организације. Допуштено нам је да будемо визионари за ове ствари.

Цивилизација напредује у скоковима. Мисао човечја била је извесно време у стагнацији, после чега одједанпут почиње да се

уздиже. Нема лепше слике која би преставила ову чињеницу од Препорода у Европи. Али Препород уметности и књижевности у Европи није једина илустрација ове ствари. Догодило се једном, да је један Пољак, у оквиру научног духа, пронашао нову теорију и астрономија познаде тада свој препород. Један Француз постави нову теорију, и медицинска наука доживе свој препород; један Енглеz своју теорију и живот свој нови смисао; један Американац имао је једно надахнуће, и светлост растури мрак.

Ни Пољска, ни Француска, ни Енглеска, ни Америка нису биле једине које су се користиле несебичним напорима ових људи. Границе народâ нису могле да ставе брану напретку њихових идеја.

Београд — Поглед са Калимегдана

Становници целог света искористише ове дарове и дарове генијалних Немаца, Италијана, Скандинаваца и др. Свет је састављен од породице народа и сви чланови ове фамилије имају права на један део онога што генијални људи дадоше свету у току векова. Нико није могао да предвиди сва богаства подељена свету, и зато ниједан човек на земљи не може рећи, ако баци поглед на тешке дане светскога рата: да ли неко од оних, чији је живот био покошен, није био један Коперник, један Пастер, један Дарвин или један Едисон? Нико не може рећи какав би био напредак цивилизације, да је омладини те генерације било дато право да живи.

План Ротарства је више да предвиди него да лечи. Ротарство ствара добру вољу, пре но што би се ратни облаци нагомилали.

За време прошле три године, имао сам привилегију да са г-ђом Харис, посетим више ротарских клубова у пет делова света, не рачунајући Аустралију и Нови Зеланд, и свуда смо се сматрали као амбасадори Добре воље, при доласку као и при одласку. У јавним парковима и спортским игралиштима свих континената, засадили смо дрвета, симболе добре воље, и она сада расту као жива сведочанства добре воље и доброг разумевања које Ротарство жели да рашири по свету.

Пре годину дана, у Буенос Ајресу, били смо сведоци једног призора који нас је од срца обрадовао. У једној улици ове лепе вароши подигнут је споменик од стране становништва града Монтевидео, мале суседне земље Уругваја, као знак поштовања и љубави уругвајског народа према народу Републике Аргентине.

А јесте ли чули штогод о споменику познатом под именом Христос Анда? То је огромна статуа, која се диже на врховима Кордиљера Анда на границама између Аргентине и Чиле, са овим дирљивим натписом:

„Ове ће се планине растурити у прах пре него што Чиле и Аргентина прекрше своју заклетву на мир положену пред ноге Христове.”

Зар се не би могли подићи многи слични споменици на границама међу народима целог света? Нека би грађани многобројних народа, следујући примеру који су указали ове земље Јужне Америке, прешли границе и подигли споменике, засадили дрвеће као доказ поштовања и љубави према својим суседима. Истина је да су ово само обични покрети добре воље, али ако се они умноже, они ће уродити плодом. Било је и раније гестова у изобиљу али, на жалост, то су били гестови непријатељства. Време је да наиђе препород нашег начина посматрања међународних питања. Ротарство утире пут којима ће следовати множина људи данашњице и будућих генерација. Уколико се превозна средства побољшају, велике међународне конвенције сличне овој постаће обичне ствари. Као велике птице, путнички авиони полетеће из градова расутих по целом свету, прелетеће мора и спустиће своје драгоцене товари у лепе градове као што је Ница. И људи и жене многобројних народа проводиће тамо време у раду и разоноди, заједно, као што то сада ми овде чинимо. Долазак и одлазак ће бити слободни као долазак и одлазак птица селица. Напустиће се нежељени обичај пасоша, виза и свих сметњи слободним односима деце овога света. И сада када су уметност, наука, књижевност, музика, индустрија имале свака свој препород, крајње је време да људски односи, најважнија ствар која се тиче људи, доживе свој препород: Ротарство показује пут ка овом срећном догађају!

Превео **Арон Алкалај** (Р. К. Београд)

GOVOR PRETSEDNIKA R. I. WILL R. MANIER-a NA 28-oj GODIŠNJOJ KONVENCIJI U NICI

Ekselencijo, Gospodine Pretsedniče Republike,
Gospođe i Gospodo,

Retka mi je čast pala u deo, da u ime ovog velikog zbora odam počast tako otmenom društvu, u kome se nalazimo; dozvolite mi dakle da u vaše ime izrazim veliko veselje sviju nas, što ovde vidimo gospodina Pretsednika Francuske republike, gospodu ministre, Članove parlamenta, Presvetlog dijecezanskog biskupa i gospodina načelnika grada Nice.

Ovog časa smo čuli srdačne i lepe reči dobrodošlice, koje nam je uputio načelnik ovog ljupkog grada; a domalo ćemo imati čast da čujemo dvojicu od najuglednijih građana, g. Yvona Delbosa, Ministra spoljnih poslova, i Njegovu Ekselenciju, g. Alberta Lebruna, Pretsednika Francuske republike, koji je istovremeno i počasni pretsednik francuskih rotarskih distrikata.

Kao građanin Sjedinjenih američkih država, u ovom momentu duboko shvatam ono saosećanje i međusobno razumevanje, koje tako dugo postoji između velike Francuske republike i moje velike domovine; ja se nikad ne setim Francuske ili koje druge evropske zemlje, a da im, barem u mislima, ne odam priznanje za sve ono što novi svet duguje starom.

Ali danas nisam došao na ovaj zbor kao Amreičanin, već kao pretsednik jedne međunarodne organizacije, od preko 180.000 ljudi iz 4.289 gradova, koji pripadaju osamdeset i dvema zemljama sveta.

Rotarstvo je internacionalno; njegovu internacionalnost dokazuje ovaj veliki skup rotara iz čitavog sveta. Ali naša internacionalnost je takve vrste, da se ne kosi s patriotizmom bilo kojeg rotara, niti s njegovom ljubavlju prema sopstvenoj zemlji. Naprotiv, rotarstvo očekuje da će svaki rotar u prvom redu biti lojalan građanin svoje zemlje.

Isto tako Rotarstvo se ne meša u politiku ili u veru, već od svakog rotara očekuje lojalan stav prema političkom uređenju njegove zemlje i prema veri kojoj pripada; i u svakoj zemlji rotarstvo se manifestuje u saglasnosti s domaćim običajima i s idealima njegovih članova u toj zemlji.

U osnovi, Rotarstvo je organizacija ljudi od posla i zvanja; članstvo u pojedinom Rotary clubu, ma gde se taj klub nalazio, osniva se na klasifikaciji zvanja s jednim jedinim pretstavnikom svake vredne delatnosti u zajednici.

Rotarstvo nema ni tajna ni svog obreda. Svaki Rotary klub se služi jezikom zemlje u kojoj se nalazi i on je vođen u saglasnosti s običajima te zemlje. Posetioci su uvek dobrodošli i rad kluba je pristupačan javnosti. Osnovna crta, koja je zajednička svim rotarima u svetu, sastoji se možda u stremljenju svakog rotara da na svoj način ostvari ciljeve Rotarstva.

A ti ciljevi su posvećeni idealu služenja kao osnovici svake čestite delatnosti, a naročito:

1) negovanju ličnih odnosa, poznanstva i prijateljstva radi uvećanja mogućnosti služenja opštim interesima;

2) postavljanju visokih etičkih merila u poslu i zvanju, priznavanju vrednosti svakoga korisnog zanimanja i nastojanja svih rotara da svoju delatnost upotrebe kao priliku da služe ljudskom društvu;

3) primenjivanju ideala služenja u ličnom, poslovnom i javnom životu svakoga rotara;

4) unapređivanju međunarodnog sporazumevanja, dobre volje i mira putem svetske drugarske zajednice ljudi od posla i zvanja, ujedinenih u idealu služenja.

Ideal služenja neko je označio kao brigu za druge i pomaganje drugima. Tom brigom i tim pomaganjem svaki rotar nastoji da podigne nivo svog posebnog zvanja ili poslovanja, da služi svojoj zajednici i da, koliko može, doprinese unapređivanju međunarodnog sporazumevanja, međunarodne dobre volje i mira među narodima.

Danas smo se sastali ovde u Nici, u ovoj velikoj manifestaciji međunarodnog sporazuma i dobre volje, izabravši to kao lozinku našeg zborovanja. I sastajući se danas, po prvi put uveliko se osećamo počašćenima prisutnošću tako velikog broja istaknutih građana ove velike zemlje. A specijalno smo počašćeni prisustvom Pretsednika Republike.

Ovo je prvi kongres Rotary Internacionala, koji se drži u Francuskoj, treći koji se drži na Evropskom kontinentu, a četvrti u starom svetu. U ime rotara iz 82 zemlje, najsrdačnije se zahvaljujem na ljubaznosti, kojom smo ovde dočekani, a posebno na ljubaznim rečima dobrodošlice, koje nam je uputio Gospodin načelnik; i u ime sviju nas izjavljujem našu zahvalnost za čast, koju ćemo imati slušajući najpre gospodina Ministra spoljnih poslova, a onda Njegovu Ekscelenciju Pretsednika Francuske republike.

Preveo Dr. Vjekoslav Meichsner (R. K. Beograd)

ŠVAJCARAC, G. M. BAILLOD: O RADU PAST DIREKTORA G. D-r MIL. STOJADINOVIĆA.

Nica, juni 1937.

U svome vrlo interesantnom govoru na ovogodišnjoj konvenciji Rotary Internacionala u Nici, g. P. Baillod, advokat iz Nevšatela, (Švajcarska) između ostalog, rekao je: „I nemojmo reći, da smo i suviše slabi za rad, ili da smo malobrojni da možemo uticati na naše sugrađane, jer uočimo dobro da su Rotarske inicijative u korist mira veoma važne u sadašnjosti.“

„Pre četiri godine, dva nova guvernera Rotary Distrikta: jedan Italijan, drugi Jugosloven, sreli su se na konvenciji Rotary Internacionala koji se držao u Sjedinjenim Američkim Državama. I obojica, prožeti rotarskim idealom, izrazili su želju da vide svoje zemlje pomirene, koje su tada bile u zategnutim odnosima, kako saraduju na rotarskim idealima. I, od toga doba, obojica su ostali u bliskom dodiru i saradnji. Guverner jugoslovenskog rotarskog distrikta postao je pretседnik Kraljevske vlade u svojoj zemlji i jedno od njegovih poslednjih dela je bilo upravo to, da ostvari svoju želju iz onog doba, sklapajući sa Itali-

jom sporazum koji je napravio toliko uzbune u svetu. Guverner Jugoslovenskog rotarskog distrikta učinio je nešto još i više. Između Bugarske i Jugoslavije vladala je dugogodišnja omraza, koja je izgledala da se ne može uništiti. Za sto godina ova dva naroda vodila su tri krvava rata između sebe. I izgledalo je, da ih ništa ne može sjediniti. Naš drug D-r Stojadinović, u saradnji sa odanim rotarima koji su članovi jugoslovenske i bugarske vlade, preduzeo je da i ovu stvar uredi. Već kao guverner Jugoslovenskog rotarskog distrikta, prilikom svečanog otvaranja rotarskog kluba u Sofiji, bio je izjavio želju da mir zavlada između dveju bratskih i susednih zemalja. Došavši na čelo Kraljevske vlade svoje otadžbine, on je radio na ostvarenju ove zamisli i u početku 1937 godine novinarske agencije celoga sveta pustile su iznenađujuću vest, da su Jugoslavija i Bugarska sklopile pakt, koji je toliko težak ali ipak tako prost u svome izrazu: „Od sada će između Jugoslavije i Bugarske postojati trajan mir i večito prijateljstvo.”

„Moji dragi drugovi, Bugari i Jugosloveni, vi ste toga dana dali celome svetu jedan veliki i sjajni primer i celo Međunarodno Rotarstvo treperi od ponosa i ja sam uveren da govorim u ime sviju prisutnih šiljući našem dragom prijatelju, rotaru D-r Stojadinoviću, izraze naše duboke zahvalnosti, što ovaj pakt jedinstven u analima našeg vremena, nosi, blagodareći njemu, lično rotarsko obeležje.”

Svi prisutni ustaju i oduševljeno i vrlo dugo pljeskaju u znak jednodušnog odobravanja.

Dobriła Glavinić.

UZDIGNIMO SVOJE POGLEDE

Predavanje **Jean-a Appleton-a** (R. C. Paris) 7 juna 1937 na konvenciji u Nici

Dragi rotarski prijatelji,

Kada se zapitamo koji su uzroci opšteg zla što ga vidimo u svetu besnih mržnji i koje suviše često deli ljude i gura ih jedne protiv drugih, ekonomskih nedaća koje ruše čovečanstvo i bacaju ga u očajanje, razmišljanje i proučavanje brzo nam pokažu da je glavni činilac nereda i nesreće neznanje. Dodajmo tome još i egoizam i strast, i imaćemo skoro potpunu sliku činilaca nesloge i nereda koji uznemiravaju ljudsku rasu.

Kad vam Rotarstvo traži da uzdignete svoje poglede, to čini najpre stoga da bi vam dozvolilo da obuhvatite širi horizont od neposredne okoline našeg svakidašnjeg života; i, prema tome, da bolje poznate činjenice da biste bolje razumeli uzroke i bili bolje naoružani za suzbijanje zla. Takođe i da vas natera da gledate više nego masa, da nadvladate u svojim mislima, suđenjima i delima, vedrinom vrhova i nebeskog svoda, po savetu koji daje svojim učenicima veliki američki pesnik: „Hitch your wagon to a star”, prikačite svoja kola za jednu zvezdu!

Zar nas i sama Priroda ne uči, kad posmatramo njenu povest, da što se više penjemo stepenicama bića, sve širi horizont obuhvata naš pogled? Bedni crv koji mili pod našim nogama, vidi jedva nekoliko palaca pred sobom. Malo po malo, on jača i pogled mu skreće levo i desno: zatim može da se podigne i spusti, i tako prvi put ulazi u svet sa tri dimenzije, gde bezbrojnim etapama može malo po malo da svojim očima sagleda bića i stvari, idući uvek dalje konjem i mašinom, uvek više, krilima tice i vazduhoplovca.

Da, uzdignimo naše oči: i, u isto vreme sa očima, uzdignimo naše duše. Vrlo često, u našem životu, čini nam se da živimo na dnu jedne duboke doline gde nas ogromni zidovi planina dele od drugih dolina u kojima drugi ljudi, naša braća, rade, pate i nadaju se kao i mi, ali neznani od nas. Treba ih upoznati, i stoga uzdignimo naše poglede iznad planinskih prepona. Koji nam periskop dozvoljava da vidimo šta se događa preko ivice našeg rova? To je dobra volja, želja da jedni druge razumemo, strast da služimo. Sama smisao reči „služiti“ dobiće za nas veličanstveniji značaj u koliko više uzdignemo naše oči i srca, obuhvatajući tako sve širi i širi, sve lepši i lepši horizont.

Kad se u početku života našeg velikog Udruženja, osnivao rotarski klub u nekom gradu, volja za služenje javljala se naročito kao želja, kod svakog člana kluba, da postane koristan drugim članovima istog kluba. No ubrzo ovaj uski okvir nije mogao da zadovolji njihove težnje. Dižući svoje poglede, oni su mislili na više interese svoga grada, svoga naroda, i najzad drugih naroda koji se bore i rade na celoj zemlji. Kad su razumeli, zavoleli, pomogli svoje neposredne susede, počeli su da žele uzajamno razumevanje, saradnju i mir između svih ljudi.

Ne treba samo želeći sva ta dobra: treba ih radom osvojiti. Goethe je kazao: „Am anfang war die That“, što je jedan veliki Amerikanac preveo sa: „In beginning was the deed“, na početku bi delo! Ne ograničimo se samo da ispoljimo našu želju za služenjem, već služimo. Zašto počnimo da se usavršujemo svakodnevno, neumorno. Želja da bolje radimo treba da prožme i osvetli sav naš profesionalni život, kao što je osvetlila i prožela naš moralni život. Neka upravlja i našim rotarskim životom; neka svaki naš klub teži da radi bolje; neka se celo naše veliko Udruženje nadahne tom težnjom, i starajmo se, svaki u svojoj okolini da ona ponikne i raste oko nas.

Onaj ko je prožet voljom da bolje radi u svom vlastitom pozivu, u svojoj profesionalnoj aktivnosti, znaće da ceni i napore drugih. Dižući svoje poglede, videće oko sebe, u drugim gradovima, u drugim krajevima, istu želju za usavršavanjem, isti žar služenja. On će više poštovati napore za zajedničko dobro koje čine oni od kojih smo odvojeni državnim granicama; i opšte osećanje čovečanskog bratstva ojačaće se.

Najveličanstvenije osećanje radosti koje sam doživeo, bilo je jednog dana, kad sam sa emocijom koju vam ne mogu izraziti, čitao genijalnu poemu koju je Rudyard Kipling pre dvadeset godina posvetio Francuskoj. U svojoj Knjizi o džungli, bio je prema njoj dosta strog, zavijeno ali providno; u svojoj poemi, uzdigavši pogled iznad strasti, loših spomena i osveta, on je veličanstveno oduševljen i plemenit. Kakva uteha, usred silnih bura, pomisliti da Umetnost, spa-

silačka umetnost, više no ikad može da odigra ulogu u zbliženju ljudi i narodâ! I koliko želim da svaki narod na zemlji ima svog Kiplinga, koji će slobodom svog genija poslati susednom narodu, dugo neprijateljskom, veličanstvenu poslanicu prijateljstva, bratstva i mira.

Da, uzdignimo naše poglede! Koliko mrziti kratkovidne ljude koji misle na druge narode samo da bi ih nepravedno potcenili. Za njih, Francuz je površan i lak, Englez samoživ, Nemač brutalan, Italijan sujeta, Amerikanac prost i hvalisavac. Podignimo naše oči i slika će se promeniti: iznad svakog naroda ja vidim kako se uzdižu svetle figure njihovih genija, kojima celo čovečanstvo duguje svu sreću ovog sveta. Francuska, to je Corneille, Racine, Voltaire, Victor Hugo, Pasteur; Engleska, to je Shakespeare, Milton, Lord Byron, Shelley, Dickens, Kipling; Italija, to je Virgilius, Horatius, Dante, Ariosto, Raphael, d'Annunzio; Nemačka, to je Kant, Hegel, Schiller, Goethe, Wagner; Severna Amerika, to je Benjamin Franklin, Emerson, Longfellow, Edison, Edgar Poë.

I oni su podigli oči, i njihovi su se pogledi sreli. Svaki od njih doprineo je svojoj otadžbini, svi su doprineli celom čovečanstvu. Nauka, umetnost, religija, rad, volja za služenje stvorili su i stvaraju svakodnevno među nama veze moćne, nerazrušive. Radimo svi da ih umnožimo i ojačamo, i zato, pre svega, uzvisimo svoje poglede.

Preveo **Dr. I. Pržić** (R. K. Beograd)

Bohinjsko jezero

Sa Međunarodne skupštine R. I. u Montreux-u 3 juna 1937

Predavanje **Eda Markovića** (R. K. Beograd)

Možda nikada dosada Evropa nije bila izvorom briga čitavoga svijeta, koliko je danas. I najmanji povod, u napetim odnosima pojedinih vlasti i grupa vlasti, može da izazove oružanu konflagraciju i sve posljedice njene. Bez obzira na nevolje što ih direktno izaziva u današnje doba rat, vođen svim tekovinama najmodernije tehnike i lišen svih obzira čovječnosti — posljedice koje on može donijeti, a koje mogu da znače kraj naše kulture i civilizacije dovoljnim su razlogom da se tolike intelektualne i moralne snage zalažu — da se on izbjegne. I na ovom mjestu treba priznati da ta nastojanja — nijesu samo nastojanja idealista, moralizatora, profesora i svećenika, nego da se i odgovorni političari i državnici evropski u svojim poduhvatima uvelike upravljaju željom i ozbiljnom i tvrdom voljom da izbjegnu evropski rat — gotovo pod svaku cijenu. No pri ovoj konstataciji treba imati u vidu da svi političari i državnici u Evropi nijesu odgovorni ili da barem u svima nije u punoj mjeri razvijen duh i osjećaj odgovornosti. Pored toga, taj je duh i osjećaj odgovornosti još uvijek često ograničen samo na vlastitu zemlju bez punoga spoznanja interdependencije interesa svih zemalja koje čine evropski ili čak svjetski koncert nacija. I zato su evropske ratne opasnosti kruta realnost, toliko kruta da mnogi eksperti u evropskim pitanjima smatraju, da se one mogu momentano otkloniti, samo ako sve interesovane sile uvide da je raspodjela snaga antagonističkih zemalja ili blokova zemalja takova — da ona isključuje pobjedu bilo koje.

Otkuda takovo stanje u Evropi? Može li se ono ublažiti ili čak odstraniti? I koji nas putevi mogu dovesti do popravke?

Ratovi i ratni sukobi jednako su posljedica razlikosti interesa i razlikosti pogleda kao i posljedica sadanje organizacije i strukture naroda te međunarodnih odnosa u pojedinostima i uopće. Prema tome se i ideal mira između naroda može postići samo dugotrajnim radom i naporima na izmjeni uređenja društvenog poretka u nacijama, na nivelisanju interesa i pogleda i na uređenju odnosa između nacija i na stvaranju jednog supernacionalnog autoriteta snabdjevenog atributima prava i sile.

Zasada takovo preuređenje ljuskoga društva, koliko u nacionalnim granicama toliko — i još u većoj mjeri — internacionalno, predstavlja samo težnju. Njegovo se puno ostvarenje može iščekivati samo na daleko višem stepenu etičkog razvitka čovječanstva, na kom će savršeniji individui biti garancija održanja savršenijega društva.

U današnje vrijeme ratne su konflagracije stalna opasnost. Izvori tih opasnosti leže dijelom u materijalnom, dijelom u duhovnom domenu. Ni jedni ni drugi ne mogu da se otklone akcijama ad hoc nego sistematskim trajnim radom.

Sukobi u domenu materijalnom stalno su na dnevnom redu. Oni se manifestuju unutar pojedinih naroda u celomom rasponu životnog standarta pojedinih slojeva, a između različitih naroda u najdivergentni-

jim koncepcijama od ultraliberalističke do potpuno autarktističke, koje otvaraju bezbroj krajnje kompleksnih pitanja kao što su pitanja carinskih barijera, migracija, stabilnih valuta, kolonija, sirovina itd. itd. Manje se tretiraju diferencije koje danas postoje između naroda u duhovnom domenu. Razlikosti shvaćanja u pitanjima etike uopće, a socijalnog uređenja napose danas razdiru čovječanstvo, a Evropu naročito. Jedinstvo duha koje je, u idealu humaniteta, do pred svjetski rat spajalo inteligenciju Evrope razbilo se. Dijametralno oprečne doktrine obuzele su različite narode i oni se ne zadovoljavaju s time da ih brane i održavaju unutar svojih granica, nego ih — lišeni starog ideala trpeljivosti — militantno propagiraju i zelotski raznose širom svijeta. To izazivlje reakcije i onaj duhovni nemir koji je danas obuhvatio svu Evropu i koji se najjasnije ispoljio u učešću evropskih naroda u španjskoj tragediji.

U toj razrožnosti duhovno, u jednom tranzitornom vremenu koje nosi sve opasnosti nemirnoga traženja i privremenog nalaženja, primitivnog vjerovanja u apsolutnu vrijednost izvjesnih „istina“ i netolerantnosti — naše Međunarodno služenje u Evropi postaje važnije nego ikada.

Rotarstvo se danas već odomaćilo gotovo u svim zemljama Evrope. Iskušano u radu na terenu u zvanju i zajednici, ono se u svakoj evropskoj zemlji smatra domaćim. I zato se njegov rad na međunarodnom polju ne susreće s nepovjerenjem kako bi se susretao rad drugih organizacija. Blagodareći svojim osnovnim principima, po kojim samo dobar član svoga naroda i patriota može da bude dobar rotar, rotarstvo ni u onim djelovima Evrope, gdje se počesto i sama ideja međunarodne saradnje smatra jeresom — nije podozrivo i može da se posveti međunarodnom služenju — do izvjesne mjere — bez opasnosti.

Kako da se evropsko rotarstvo poduhvati toga posla (i kakvo ono mora da bude) da osigura svome radu makar i skroman, današnjim prilikama odgovarajući uspjeh?

Rotarstvo je u svakoj zemlji prilagođeno prilikama u kojim radi, pa se može s izvjesnim pravom kazati da u Evropi ima toliko vrsti rotarstva u koliko se zemalja naš pokret afirmirao. Ponegdje u većoj, ponegdje u manjoj mjeri. No uza sve to, ja vjerujem, da je ono svagdje zadržalo svoje osnovne ideje i esencijalne karakteristike i da nema zemlje za koju ne bismo mogli kazati da je u svakom slučaju, i s gledišta međunarodnoga služenja, bolje što u njoj djeluje rotarstvo. Zbog toga je evropsko rotarstvo pozvano da u zemljama Evrope, čistotom svoje osnovne ideje, afirmira Međunarodno služenje. I to u prvom redu svako rotarstvo u svojoj zemlji. Vaspitani u svojim klubovima, pojedini rotari mogu u zemlji u svojim raznolikim djelokruzima kroz sve faze služenja pronositi ideju našega 4 cilja, rasprostiti duh međunarodne kooperacije i svijest o međusobnoj zavisnosti naroda. Naročito blagodarno polje rada oni će naći u otklanjanju ili barem u ublažavanju diferencija između pojedinih etničkih skupina svoje zemlje. Rotarstvo koje je položilo ispit međunarodnog služenja u svojoj kući moći će računati na uspjehe svoga rada — van kuće.

Pri odabiranju objekta svoga rada na međunarodnom polju evropski rotari treba da nastoje da uprave svoja nastojanja u pravcu najvećega otpora. Rotarstvo daje mogućnost saradnje i bližim narodima. Afinitet njihov će se posredstvom rotarske zajednice, svakako proširiti i ojačati. No iz najdubljih dubina rotarskoga osjećaja rotari treba da se posvete Međunarodnom služenju u najosetljivijim relacijama, tamo gdje zategnutost diplomacija od države državi treba olakšati toplim kontaktom od čovjeka čovjeku.

Već pri samom inaugurisanju Međunarodnoga služenja javlja se, u komplikovanosti političkih odnosa u Evropi jedno pitanje. Imaju li rotari da vrše svoje Međunarodno služenje samostalno ili pod vodstvom zvaničnih mjesta svoje države? Gdjegod je to moguće (jer u totalitarnim državama to neće vjerovatno biti lako moguće) — rotarsko međunarodno služenje treba da je samostalno. Rotari nijesu pozvani da dupliciraju rad diplomacija, koje svoje djelovanje vrše prema dnevnim potrebama i — u pravilu — u duhu isključivog narodnog egoizma. Rotari pak treba da i međunarodnom djelovanju primjene svoj ideal služenja jednako kao i u odnosima poslovnog i komunalnog života. Njihovo međunarodno služenje — osnovano na spoznanju međusobne zavisnosti naroda i na shvatanju služenja jednog naroda drugom — koje predstavlja politiku na dug rok neće se, iako korisna po njihovu zemlju, uvijek moći poklapati sa časovitim ciljevima dnevne zvanične politike. I zato ne treba da bude pod njenim uticajem. Pored toga i samo saznanje da rotari jedne zemlje agiraju u drugoj po direktivi njihovih vlada može, u današnjoj atmosferi evropskoj, imati neželjene posljedice.

Kojim sredstvima treba da se služe rotari u Evropi u Međunarodnom služenju?

Pri razgranatim vezama evropskih zemalja u svim oblastima ljudskih nastojanja, mnogi evropski rotari dolaze dnevice, po svojem zvanju u priliku da se posvećuju međunarodnom služenju. Po tim vezama — a u saradnji s rotarima drugih zemalja — oni će biti kadri i da pojačaju veze svojih zajednica i svojih stručnih organizacija i da na taj način približe zemlju i svoj narod drugim.

Uz ovo individualno međunarodno služenje, pod najraznoličnijim vidovima, moguće je, dakako i kolektivno. Kontakt graničnih klubova, zajednički sletovi, kampovi omladine, razmjena djece i konačno etabliranje *Petits Comités-a*, o kojima ćemo čuti prikaz, sve su to putevi kojima se ide i koji su dobri. No po mojem mišljenju, najvredniji element Međunarodnoga služenja rotara u Evropi je u činjenici svim evropskim rotarima zajedničke ideologije služenja. Shvate li je oni punom zbiljom, ona će im na zajedničkom međunarodnom poslu steći i povjerenje nerotarskog svijeta, jer njihovi akti služenja drugom ne mogu ostati bez uzvata.

Svakako, pri kolektivnom nastupanju u Međunarodnom služenju rotara u Evropi, treba da se rotari rukovode najvećom taktičnošću i obazrivošću i da ne rade ništa bez prethodnog sondiranja terena na strani na kojoj se kane angažovati. Ovom upozorenju treba dodati

još jedno tj. da postoje granice mogućnosti međunarodnom služenju rotara, uopšte, a u izvjesnim zemljama napose. Evropski klubovi na kontinentu pored toga predstavljaju više elitu nego li prosjek njihovog radnog područja što im, bez obzira na njihov visoki nivo, zacijelo ograničava i jače direktno širenje ideje međunarodnog služenja u šire slojeve. To saznanje ograničenih mogućnosti, potaknuće nas na saradnju s drugim organizacijama s istim i očuvaće nas od razočarenja koja su često sudbonosna za polet i buduće uspjehe.

No ma sa kolikom skepsom posmatrali Međunarodno služenje rotara u Evropi, ono već sada predstavlja jednu važnu aktivu. U atmosferi nesporazuma, nepovjerenja i borbe svih protiv svima u kojoj na časove izgleda da će valovi raspojasa prekriti evropsko tlo — rotarstvo na visokom ostrvu izdiže svoju luč Međunarodnoga služenja. Rotari vjeruju u tu luč, jer znaju da će jednom obasjati svu Evropu.

STALNI SUD MEĐUNARODNE PRAVDE U HAGU

Dr Milovan Zoričić (R. K. Zagreb)

Već se u davna vremena pokazala tendencija da se uvede neko sudovanje u sporovima između država. No jednako kako je u razvoju samih država trajalo mnogo stoljeća dok je iz privatne justicije, u kojoj je svaki pojedinac sam sudio i svojom snagom nastojao pribaviti si pravo, došlo do organizovanog državnog pravosuđa, kome se svi državljani moraju podvrći, tako i u međunarodnom životu trebaju stoljeća i sve to veće jačanje pravne svijesti da bi se došlo do toga da se i države ne oslanjaju samo na svoju silu i moć, nego da svoje sporove izravnavaju na osnovu prava i sudovanja.

Daleko bi vodilo iznositi primjere arbitražnog sudovanja još iz vremena antikle Grčke, iz kojeg imamo dokaza o međunarodnom sudovanju čak iz VIII stoljeća prije Krista, jer je srednji vijek sa svojim feudalnim ustrojstvom i silovitim vladarima bacio daleko unatrag čak i neke već ustaljene principe međunarodnog prava. Tek kada se je u vrijeme renesanse opet počelo iznositi ideje stare Grčke, potaknuto je nanovo pitanje rješavanja međudržavnih sporova putem arbitraže ali je to za vrijeme apsolutnih vladara našlo tek vrlo malo odjeka. Novo doba mirovnog sudovanja nastupa tek od konca XVIII vijeka, kad je francuska revolucija srušila apsolutizam i s njim skopčane pojmove o vladaru po božjem pravu. U to se doba, kako to izvrsno kaže poznati učitelj međunarodnog prava Politis „pravda prestala smatrati nekim regalnim pravom koje može da vrši samo vladalac, pravda se shvaća kao posljednja sankcija slobode, jer se njome obezbeđuje zakonitost. Gdjegod se pojavljuje pravo, slijedi ga i pravosuđe, pa je stoga prirodno i logično da se dolazi i do međunarodnog pravosuđa, jer i odnosi između naroda moraju biti bazirani na pravu.”

Od vremena francuske revolucije države sve češće posebnim ugovorima podvrgavaju svoje sporove pravorijeku izabranih sudaca (arbitraži), pa je tako od glasovitog arbitražnog ugovora između Engle-

ske i Sjed. država Amerike od god. 1794, poznatog pod imenom američkog punomoćnika Joy-a, do svjetskog rata 1914 godine bilo 207 arbitražnih ugovora, u kojima su u zadnjih 15 godina pred svjetski rat učestvovala 42 države.

No, iako se je na mirovnim konferencijama u Hagu god 1899 i 1907 posvećivalo mnogo truda i vremena pitanjima uređenja međunarodnog suda, kome bi države bile dužne podvrći se, nije to ipak dovelo do željenih rezultata. Države su doduše rado davale pristanak za fakultativno arbitražno sudovanje, ali nikako nisu htjele da ga priznaju obligatornim, pozivajući se na svoj suverenitet i na najbitnije životne interese države, koji da bi mogli obligatornim sudovanjem biti ugroženi, a o kojima da može suditi jedino interesirana država sama. Stvo- ren je stoga konvencijom od 1907 godine stalni arbitražni sud u Hagu, u koji svaka država može imenovati po 4 suca, čime je zapravo samo dobiven unapred utvrđeni spisak lica između kojih sebi države mogu birati sudije u sporovima.

Tek paktom Društva naroda pošlo se dalje. Predviđen je osnutak Stalnog suda međunarodne pravde, tako te u pojedinim sporovima nije potrebno tek birati suce, već sud postoji sa određenim brojem sudija, uvijek spreman da preuzme riješavanje svakog spora, koji bi mu bio predložen. Ni tu još nema obligatornog sudovanja, države još uvijek suvereno odlučuju o tome hoće li svoje sporove predložiti na riješavanje sudu ili ne, ali je ipak taj sud, i po načinu kako je sastavljen i po djelokrugu koji mu je propisan statutom odobrenim po skupštini Društva naroda, pravi stalni sud sa svim atributima jedne visoke međunarodne instancije.

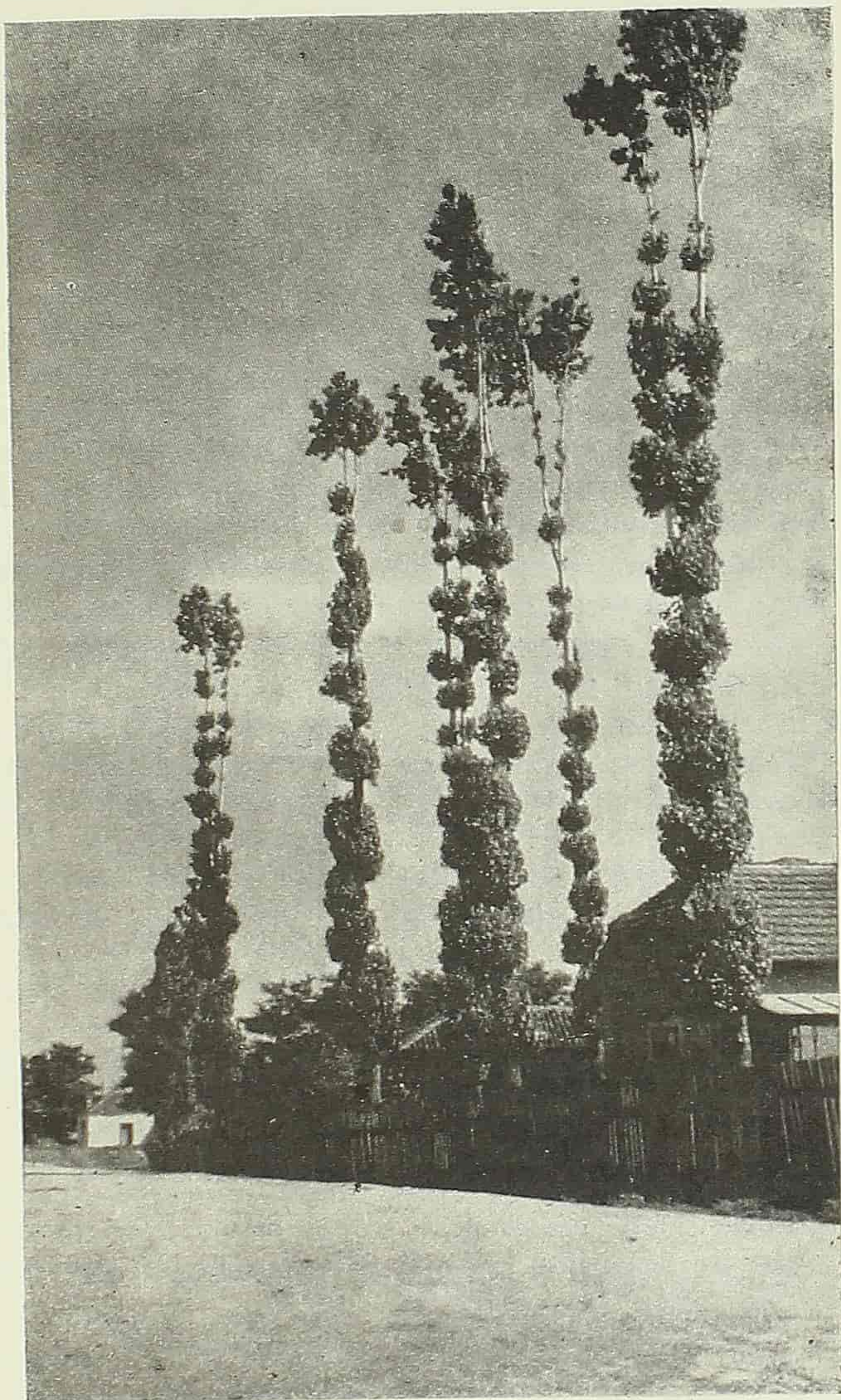
Stalni sud međunarodne pravde u Hagu sastoji se danas od 15 sudaca biranih na 9 godina. Kandidate za suce ovoga suda predlažu Društvu naroda članovi stalnog arbitražnog suda odnosno njihove nacionalne grupe. Iz listine ovako postavljenih kandidata vrši se izbor tako da napose bira vijeće, a napose skupština Društva naroda. Izabrani su oni na koje padne i izbor vijeća i izbor skupštine, a ima li glede nekih sudačkih mjesta raznih kandidata, izabranih samo po jednom od gore navedenih faktora, izbor se po određenoj proceduri ponavlja dok ne bude i posljednje mjesto popunjeno. Na jednaki se način bira i zamjena sucima koji bi uslijed smrti, bolesti, ostavke itd. ispali iz suda. Tu treba još spomenuti da sud radi u velebnoj „palati mira“, koju je u Hagu sagradila Karnegijeva fundacija te da su suci za naše pojmove i više no sjajno plaćeni jer dohoci pretsjednika dosižu do blizu 2,000.000 din. godišnje, a oni sudaca oko 1,200.000 din. Uredovno je vrijeme od 1/211 do 13 i od 16—18 sati. Svi su suci u rangu opunomoćenog ministra, a i sadašnji prvi tajnik suda jeste opunomoćeni ministar. Za vrijeme sudovanja u javnim raspravama suci i tajnik suda nose crne svilene toge sa tzv. jaboč-om od čipaka.

Nadležnost Haškog suda u glavnom je dvojaka: sud ima riješavati o sporovima između država, a osim toga daje o spornim pitanjima mišljenja na zahtjev vijeća Društva naroda.

Nas ovdje zanima samo nadležnost u sporovima jer je ona faktično suđenje. Kad se govori o nadležnosti suda valja uvijek imati pred očima da su si države i danas još pridržale pravo odluke da li

će i koje sporove podvrći pravorijeku suda. Prema tome sudovanje nije obligatorno nego fakultativno. Pretpostavka nadležnosti suda jeste dakle izričiti pristanak pojedinih država da im sud sudi. Taj se pristanak pojavljuje redovno u formi dvostranih ili višestranih međunarodnih ugovora, kojima države, tzv. kompromisnom klauzulom, određuju da će sve ili neke sporove predložiti sudu. Tu su dakle već unapred

Motiv
iz
Šumadije

određene i države, među kojima će sud nastupiti kao sudac i sporovi, o kojima će se suditi, pa je to u stvari isto kao i raniji arbitražni ugovori.

Ipak se paktom Društva naroda i prema njemu izrađenim propisom čl. 36. statuta suda pošlo i dalje. Taj član statuta, poznat pod imenom „fakultativne klauzule“, predviđa naime da se države mogu i sasvim općenito i unapred obvezati da će se podvrći pravorijeku suda

u svim mogućim sporovima sa ma kojom drugom državom, u koliko je ova također prihvatila tu fakultativnu klauzulu. Prema tome tu nisu unapred određene ni države ni naročiti ugovori ni sporovi, već se tu radi o prihvatu jedne općenite obaveze, u čem se pravom vidi veoma znaini korak napred na putu uvođenja obligatornog međunarodnog sudovanja. Dakako da ni ta obaveza iz čl. 36 statuta nije neograničena, jer ona izričito predviđa da se odnosi na sporove kojima je predmetom: 1.) tumačenje kojeg ugovora, 2.) ma koje pitanje međunarodnog prava, 3.) opstojnost koje činjenice, koj bi, u koliko bude utvrđena, sačinjavala prekršaj međunarodne obveze i 4. narav ili opseg reparacije zbog kršenja međunarodne obveze.

Kako se vidi iz navedenoga fakultativna se klauzula čl. 36. odnosi na sporove pravne a ne političke naravi, dakle na takove, koji mogu da budu predmetom sudskog riješenja. Ipak ni tu klauzulu države u pravilu ne prihvaćaju bezuslovno, nego redovno dodaju još i razne ograde. Tako je primjerice naša Kraljevina, kad je 1935 prihvatila klauzulu, to učinila s naročitom ogradom da prihvaća nadležnost haškog suda na 5 godina i to izuzev u onim predmetima, koji po međunarodnom pravu potpadaju pod pravorijek njenih nacionalnih sudova. Obaveza Jugoslavije u čl. 36. Statuta prestala je u jesen 1935 i do sada nije ponovljena, ali će to vjerojatno uskoro biti.

Kad smo ovako u kratko prikazali nadležnost suda treba da se navede i kako sud radi. Tu valja prije svega istaći da svaka država imade prava da u senatu suda imade i suca svoga državljana kad god se radi o sporu, u kome je ona stranka. Ova se ustanova u glavnom obrazlaže potrebom da u senatu sudac kome je poznato pravo dotične države i u njoj postojeće pravno shvatanje, dok broj sudaca, pripadnika drugih država, uvijek daje punu garanciju da nacionalni suci neće moći naročito usplivisati na pravorijek suda. Sud naime uvijek radi s punim brojem sudaca, dakle, ako su sva mjesta popunjena, sa 15 stalnih sudaca uz koje dolaze još i dva suca ad hoc kad države, koje su u sporu, nemaju svoga državljana među stalnim sucima. Ovi se suci ad hoc u pravilu imenuju iz redova članova stalnog arbitražnog suda, u kome, kako je ranije rečeno svaka država može imati do 4 člana. Suci ad hoc u svim su pravima i dužnostima kod suđenja izjednačeni sa stalnim na 9 godina biranim sucima.

U postupku pred sudom svaka stranka ima pravo na dva pismena parbena akta (alegata), nakon kojih dolazi usmena rasprava. Državu zastupa pred sudom njen punomoćnik zvan: agent države, a uz njega može da bude još i jedan ili više pravnih savjetnika (Conseil), koji također mogu govoriti pred sudom.

Uredovni jezici suda i to potpuno jednopravni jesu francuski i engleski te svatko — stranka, sudac ili svjedoci — mogu da upotrebjavaju ma koji od ovih jezika. Publikacije suda također se izdaju u oba jezika. Dozvoljena je i upotreba drugih jezika, ali se onda stranka mora pobrinuti za tumača na francuski ili engleski.

Nakon završetka govora zastupnika stranaka, koji također mogu svaki po dva puta uzeti riječ pred sudom, slijede vijećanja u nejavnim sjednicama. Praksa suda dovela je do toga da se ova vijećanja sada vrše na slijedeći način: Svaki član senata i to počevši od po rang

najmlađih imade da ponajprije izloži usmeno sudu svoje shvaćanje o sporu i o pravu, koje bi se imalo primijeniti. Kad su se ovako obredali svi suci određuje se rok od više dana u kome svaki sudac ima predati pretsjedniku svoj pismeni prikaz spora i pravnih pitanja, koja u sporu nalazi. Ovi pismeni prikazi (note individuelle) jednako kao ni ranije usmeno iznešena mišljenje još ne obvezuju suca u pogledu definitivnog glasanja te on može da prihvati i koje drugo mišljenje, ako se uvjeri da je bolje ili tačnije. Svi se pismeni prikazi umnožavaju tako da svaki sudac dobije sve. Pretsjednik suda sad no osnovu pismenih prikaza izrađuje pismeno program diskusije, u kome navodi razna po sucima iznesena pravna pitanja i red, kojim će se o njima raspravljati. Taj se program dostavlja sucima na proučenje i onda se određuje nastavak rasprave suda u nejavnim sjednicama. Kad koje pitanje bude raspravljeno i osvetljeno s raznih gledišta, pretsjednik formulira konačno pitanje i stavlja ga odmah na glasanje. Glasa prvi po rangu najmlađi, zadnji glasa pretsjednik. Dođe li do toga da su glasovi raspolovljeni, tad pretsjedniku pripada još jedan naročiti glas kojim odlučuje. Kod davanja toga odlučujućeg glasa pretsjednik nije obavezan da glasa za onu stranu, za koju je prvi put glasao.

Nakon što je cijeli predmet iscrpljen i odluke suda glasanjem stvorene, bira se tajnim glasanjem redakcioni odbor, kome je dužnost da rezultate glasanja stavi u formu presude, što redovno traje više dana. Kad je taj posao završen, čita se nacrt presude u sjednici, gdje se onda uz eventualne izmjene, prihvaća u prvom čitanju. Tu je naročito važno da svaki sudac, koji se ne slaže s izglasanim riješenjem, ima prava da izradi svoje odvojeno mišljenje, pa se ovo publicira zajedno sa presudom, tako da na neki način istovremeno dolaze u javnost i presuda i njena kritika sa strane sudaca, koji su drugog mišljenja. Ovo je preuzeto iz običaja u anglosaksonskim zemljama, pa valja naglasiti da je to naročito kod međunarodnog sudovanja od velike koristi, jer se na ovaj način znatno pomaže razvitak međunarodnog prava. Valja naime držati pred očima da međunarodno pravo nije kodificirano, ono je više produkt precedenata i običaja, pa je s toga prirodno da i tumačenje toga prava može biti raznoliko. Uz to i pravno shvaćanje raznih naroda, kojima pripadaju pojedini suci, različno je, ima tu i raznih pravnih sistema — valja samo misliti na razlike engleskog, japanskog i njemačkog prava i shvaćanja — a haški sud treba da donese riješenje koje odgovara doista međunarodnom shvaćanju. Dakle takovo, u kome su uvažena i sva ta razna mišljenja i shvaćanja.

Presudama stalnog suda međunarodne pravde i odvojenim mišljenjima sudaca iznose se dakle ta važna tumačenja pojedinih sudaca te se tako daje podstreka piscima i učiteljima međunarodnog prava i naročito, vanredno zaslužnom Institutu za međunarodno pravo, da spornu ili nejasnu materiju dublje prouče, dok same presude nesumnjivo doprinose stvaranju stalnih zasada i prikazuju kako se one imadu primjenjivati. Prama tome rad Stalnog suda međunarodne pravde daje i jedno od najvažnijih vrela za utvrđivanje međunarodnog prava.

Reći će tko: a na što nam međunarodno pravo, kad ga se mnogi ne drže i kad među državama i danas vrijedi ona osnovna „tko jači taj kvači“! Istina je, da smo još daleko od stvaranja prave međuna-

rodne pravde, ali je istina i to da ona polako i sigurno ipak nastupa. Kao u svim ljudskim tekovinama tako se i tu sve skreće kao na valovima, sad gore, sad dole. No i ako smo bez sumnje u ovo naše zadnje vrijeme poratnog zastoja i dekadense u dubini vala, a ne na njegovom vrhu, iskreno se nadam da će val vremena i opet podići međunarodnu pravdu i da će doći vrijeme kada će se i odnosi između naroda i država temeljiti na pravu a ne samo na pukoj sili.

САСТАНАК СЛОВЕНСКИХ РОТАРА

Поздравни говор гувернера 77 дистрикта Стевана К. Павловића на заједничкој вечери словена-ротара, учесника на међународној ротарској Конвенцији у Ници 9 јуна 1937.

Драга браћо и миле сестре, допустите ми да вас овако ословим јер се код нас, у Југославији, сви ротари и њихове супруге овако поздрављају, јер нема лепшег и нежнијег назива но што су брат и сестра.

Нећу вам крити, јер је један од првих услова за истинско зближење потпуна искреност, да сам са доста зебње помишљао на овај састанак знајући за сву преписку о претходним преговорима наших дистриктних гувернера. Било је са више страна извесних резерви које су очигледно биле само плод недовољне обавештености и непотпуног личног упознавања.

Па ипак, било је доста да се само једном састанемо, да се само мало боље упознамо, па да осетимо колико смо блиски једни другима, како нам срца бију истим откуцајима, да нам се открију наше широке словенске душе, да отпадну сви приговори, да нестане неспоразума, да се постигне потпуна једнодушност. Започето упознавање међу двојицом-тројицом у Монтреу, пуном природне хармоније, претворило се ево у чаробном декору ничанског поднебља у топло словенско братство.

Зар већ само ово није и сувише довољно па да се оправда наш вечерашњи састанак, да се и на делу види од колике је користи узајамно познавање на првом месту оних који су најближи једно другима, оних који говоре сличним језицима, оних кроз чије вене струји иста словенска крв, топла и генерозна. Јер како ћемо служити четвртом ротарском идеалу, међународном упознавању ако се не познајемо добро ми које је задојило исто мајчино млеко и зањихала иста заједничка колевка?

Зар не би био неопростими грех неупознати браћу који се потпуно разумеју говорећи сваки на своме матерњем језику, кад се са толико труда уче страни језици да би се са туђинцима могли споразумети?

Знајући колико је тешка срца отсутан вечерас наш одушевлени гувернер, брат Владимир Белајчић, ја унапред уживам у његовој срећи коју ће имати кад му будем причао како смо, захва-

љујући ротарској идеји и благодарећи безграничном гостопримству шармантних Француза, очарани лепотом мора, чија се боја слива са плаветнилом неба, како смо, опојени мирисом ничанског цвећа, приближили се, упознали и заволели.

Раширимо руке, драга браћо словенски ротари, отворимо срца и паднимо једни другима у загрљај, заветујући се да ћемо све наше мисли, све наше силе, посветити служењу миру и љубави међу народима целог света, кроз нашу словенску љубав међу нама самима.

REFORMA NAŠEG KOVANOG NOVCA

Miroslav Liby (R. K. Varaždin)

Polazeći iz čisto praktičnog gledišta, želim se ovdje pozabaviti predmetom, koji već dugi niz godina čeka na usavršenje, predmet, koji nam je inače mio i drag ali nas znade često puta i razsrditi a to je naš „kovani novac“.

Kao trgovac, dnevno promatram mušterije kako se muče, dok iz svoje novčarke izvade onu svotu, koju treba da plate za kupljenu robu; osobito starije osobe, kojima je vid slabiji, sa velikom nervozom pribiru novac u novčarci a da onda izvade istom krivu svotu; tako nam se već svima desilo, da smo i nehotice, htjeli platiti „deset dinara“, sa komadom od 25 para ali i obratno; imao sam slučajeva, gdje mi je mušterija trebala platiti tri dinara a položila je na blagajnu jedan komad od 20 i jedan od 10 dinara, misleći, da daje 3 dinara.

I u drugim varijacijama događaju se dnevno zabune i po tom objašnjavanja s razloga, što su pojedini komadi kovanog novca, nejednaki po svojoj nominalnoj vrijednosti, ali skoro jednaki po veličini i boji. — Tako i maju promjer: Desetodinarke 24^{1/2} mm, komadi od 25 para 24 mm, a jednodinarke 22^{1/2} mm.

Najviše smetnje u prometu čine komadi od 25 para, jer nisu nikako u skladu sa ostalim kovanim novcem i čine opće utisak provizorija, samo što taj provizorij već preodviše dugo traje.

Svatko nastoji, da se tih komada od 25 para čim prije rješi, da mu neprave daljnje smetnje među ostalim kovanim novcem ali je interesantno znati, da je baš kod ovih komada od 25 para efektivna ili nutarnja vrijednost veća od nominalne to jest: kovina ovih komada od 25 para je više vrijedna od „25 para“ pa se uslijed toga ovi komadi dapače kriomčare u inostranstvo naročito u Italiju.

Prema zakonu o novcu, smjelo se je prvobitno staviti u promet: 650 milijona dinara kovanog novca, međutim uslijed tezaursiranja novčanica s jedne strane a državne potrebe s druge strane, taj je fiksirani iznos već odavna prekoračen, te optičaj kovanog novca danas iznaša:

oko 550 milijona dinara u komadima od 50 din.
„ 250 „ „ „ „ „ 20 „
„ 200 „ „ „ „ „ 10 „
„ 100 „ „ „ „ „ 2 „

"	75	"	"	"	"	1	"
"	25	"	"	"	"	50	para
"	12	"	"	"	"	25	"

Ukupno **1.212.**— milijona dinara ili za skoro 100% više nego je predviđeno.

Komadi novca od 25 i 50 para, te 1 i 2 din. jesu kovani iz 75% bakra i 25% nikla, dočim legura komada od 10, 20 i 50 dinara nije zvanično objavljena.

Sav kovani novac od 25 para do 50 dinara je državno izdanje a Narodna banka emitira samo papirnate novčanice.

Postavlja se sada pitanje, na koji bi se najprikladniji način mogao naš kovani novac reformirati, da odgovara potpuno svrsi, prometu i potrebi pučanstva? Po mojem skromnom mišljenju, imajući u vidu praktičnu stranu reforme, držim, da bi se mogao sitni novac, to jest 25 i 50 para kovati iz „čistog bakra“ naravno 25 para manji a 50 para veći komadi a ne obratno kao što je danas.

Jugoslavija se smatra kao najjači producent bakra u Evropi, tako da u tu svrhu imamo domaći materijal; osim toga sve naše susjedne države kao: Bugarska, Rumunjska, Mađarska, Čehoslovačka, Austrija i Italija imaju u opticaju sitni bakreni novac, sigurno s razloga, što se obzirom na žutu boju lakše razlučuje od ostalog kovanog novca, pa bi ta prednost došla onda i kod nas do izražaja.

Komadi od 1 i 2 dinara, zadržavajući dosadanju leguru, bi se svakako morali prekovati već i radi toga, što se na njima nalazi stara oznaka: Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca a mogao bi se tom zгодom odmah kovati sa likom našeg mladog Kralja, kao što je već učinjeno sa poštanskim vrijednotama itd.

Pitanje je samo još da li nebi bilo praktičnije, komade od 2 dinara posve ispustiti a na njihovo mjesto kovati i u promet staviti komade od 5 dinara, jer

100 komada po 1 dinar čini = 100 dinara a važe $\frac{1}{2}$ kg

50 komada po 2 dinara čini opet 100 dinara a važe isto $\frac{1}{2}$ kg tako, da dvodinarke nisu za nas ništa povoljnije od jednodinarki, jer je težina ista, jedina prednost leži u tome, što se sa dvodinarkama brže može nabrojati stanovita svota.

Petdinarke pako uz bolju leguru ne bi smjele biti veće od dosadanjih dvodinarki a da se komadi od 1, 2 ili 5 dinara mogu sigurno i lahko razlučivati od ostalog kovanog novca, morale bi se na taj način prekovati, da budu na rubovima sitni tupi čoškovi, zubići ili uglovi, dok bi srebreni novac od 10, 20 i 50 dinara ostao isti kakav već jest u prometu.

Rekapituliram: Imalo bi se dakle kovati:

25 i 50 para iz čistog bakra sa glatkim rubovima,

1 i 2 dinara iz dosadanje legure sa sitnim tupim čoškovima na rubu ili 5 dinara iz bolje legure isto sa sitnim tupim čoškovima na rubu, a sve ove vrsti sa likom mladog Kralja i natpisom Jugoslavija dok bi u prometu se nalazeće izdanje od 10, 20 i 50 dinara ostalo i nadalje nepromenjeno.

Uvjeren sam, da bi se ovom reformom znatno olakšao cijelokupan promet, nestalo bi raznih mistifikacija, ugodilo bi se starim a i mladim osobama a napose strancima i turistima, koji veoma teško razlikuju naš kovani novac.

U vezi sa ovim pitanjem jesu i neki proizvoljni nazivi novčanica; tako primjerice seljaci naših krajeva, nazivaju komade novca od 50 para „forintom“ a 25 para „krunom“! Komadi novca od 50 para, nisu baš nikako slični nekadanjem forintu, pa nastaje pitanje, kako to, da se tih 50 para ipak naziva „forintom“? Jednostavno zato, što su seljaci prozvali komade od 25 para „krunom“ a dvije takove krune su nekada sačinjavale „forint“.

Često vas ovi nazivi „forint“ ili „kruna“ mogu dovesti u nezgodnu situaciju; tako sam slučajno prisustvovao jednoj prepirci, koja je počela time, što je jedna mlada gospođa od isto mlade seljanke kupila 13 komada jaja; seljanka je, po naputku svojih roditelja, tražila za dva komada jaja 7 k r u n a a sada dolazi ono komično, da obadvije nisu bile u stanju izračunati, koliko je to novaca u dinarima.

Skoro sva seoska djeca, makar pohađala i školu, nazivaju 50 para „forintom“ i 25 para „krunom“ samo zato, što tata ili mama vele: Sinko! Tu imaš „forint“, pa mi iz dućana donesi to i to! Dijete u svojoj bezazlenosti misli, da je „forint“ ime toga komada novca od 50 para, kao što se ono (dijete naime) zove primjerice „Ivan“ ili „Marica“, pa bi zbilja morala biti zadaća učitelja na selu, dijeci od slučaja do slučaja rastumačiti dinarske vrednote i upućivati ih na ispravan naziv novčanica, da bi se ta anomalija jednom iskorenila. Ali smo u novije doba nasljedili još jedan krivi naziv a to je naziv „banka“ za novčanicu od 10 dinara; pošto riječ „banka“ ima posve drugo značenje, to je i taj izraz neumjestan.

Izneo sam ovaj referat bona fide izvan okvira moje klasifikacije s pretpostavkom, da je taj predmet i aktuelan i važan i da se sređivanje tog pitanja ne bi smjelo dalje odlagati.

Konačno moram još spomenuti, da ovdje navedeni podaci o optičaju i leguri kovanog novca, koje sam pismeno dobio iz autentičnog vrela, nisu nikakva tajna a sve ostalo je moja vlastita fantazija.

●
○
EVROPSKI SAVETODAVNI ODBOR

Edo Marković (R. K. Beograd)

Dana 28, 29 i 30 maja o. g. održan je drugi sastanak Evropskog savetodavnog odbora u ovoj rotarskoj godini pod pretsedanjem predsednika Kurt Belfrage u Montreux-u — Palace Hotel u Švajcarskoj.

Na sastanku su bila 43 učesnika. Pre samoga sastanka članovi su primili izveštaje svih članova savetodavnog odbora sa teritorije Evrope, Sev. Afrike i Male Azije iz kojih su mogli da razaberu stanje i razvitak rotarskog pokreta u pomenutoj regiji. Kao sekretar fungirao je poslednji puta Dr. Aleks A. Potter koga su za oproštaj članovi Evropskog savetodavnog odbora obdarili umetnički izrađenim pisaćim priborom iz

masivnog srebra na čijoj su osnovici bili gravirani potpisi darovalaca. Tom prilikom izvršen je i oproštaj s ovim simpatičnim rotarskim funkcionerom.

Na sastanku raspravljana su različita pitanja. Naročito ističem pitanje ekstenzije u Evropi za koju je izabran posebni pododbor koji će se baviti studijom ekstenzije u našoj regiji. Tako isto iscrpno raspravljano je pitanje većeg kultiviranja služenja u zvanju u klubovima. Pri tom je zaključeno, da se sugerira guvernerima regije da nastoje, da se u svakom klubu osnuje odbor za služenje u zvanju i da se po klubovima drže govori o služenju. Svi su prisutni uvideli da se po evropskim klubovima redovno ne drže predavanja o služenju u zvanju onako kako su ideološki zamišljena i kako se drže u SAD. Po evropskim klubovima rotari obično drže predavanja o istoriji svoga zvanja, o momentanom stanju njihove struke, o tehnici i tehničkim problemima itd. itd. U stvari predavanja o zvanju, kako bi se ona imala držati, trebala bi da budu ispovest predavača o tome kako oni vrše svoju dužnost u svanju kao rotari i koje im se teškoće ukazuju pri tom radu. Rotary shvataju svoje zvanje kao priliku da služe opštoj stvari, oni u svoje zvanje unose svoju ideologiju rotarskoga služenja. U tome je njihova reformatorska misija. Razume se, na tome putu oni moraju da imaju i teškoća i neprilika. To prikazati treba da bude cilj takozvanih trominutnih govora o zvanju na rotarskim sastancima. Zaustavio sam se na tome momentu toliko da se jednom i kod nas obeleži ovaj smisao rotarskih govora o zvanju i jer sam uveren da bi takovi govori dali novu boju našim sastancima i dali poticaja za međusobno pomaganje pri rotarskom služenju u zvanju.

U oblasti međunarodnog služenja raspravljano je o odgovornosti rotara na tom polju u današnje kritično doba. Naročiti podkomitet bavio se tim pitanjem i tom je prilikom uzeta u razmatranje rezolucija R.I.B.I. u kojoj rotari Vel. Britanije i Irske traže da se ideal: Service above Self — (služenje iznad sopstvenog interesa) primeni i u međunarodnim odnosima.

Razumljivo je da bi praktično sprovođenje ovog načela upravo revolucionisalo međunarodne odnose.

No bez obzira na to, rotari i grupe rotara trebalo bi vazda da, u duhu služenja, razmišljaju, o tom, kakve bi usluge mogle njihove zemlje da doprinesu međunarodnom miru odnosno što u njihovoj zemlji smeta stvari mira, pa da onda upotrebe krajnje napore da u svojoj sferi uticaja — koliko unutar toliko i van rotarstva — te smetnje uklone.

Ponovo je na sastanku F.S.A. konstatovano da se u nekim distriktima ne poštuju pravila učestvovanja pri izračunavanju procenta klubske frekvencije, pa je zaključeno da se upozore distriktni guverneri da se pridržavaju propisa. Kao što je poznato, naš distrikt u tom pogledu postupa pravilno.

Na poslednjem sastanku Evropskog savetodavnog odbora zaključeno je, da se četvrta regionalna konferencija za Evropu, Sev. Afriku i Malu Aziju održi 3 i 4 septembra 1938 u Stockholmu (Švedska). U komitet za organizovanje konferencije izabran je kao predsednik g. Kurt Belfrage Stockholm (Švedska) a kao članovi:

Wm. de Cock Bunig, Haag (Holandija)
Aloiz Červenka, Plzen (Č.S.R.)
Georges Lefort, Saint-Brieuc (Francuska)
Wilfrid Andrews, Sittlingbourne (Engleska).

Pored Stockholma bili su se ponudili za održanje konferencija gradovi Wiesbaden — Nemačka, Salzburg — Austrija, Prag — Čehoslovačka i Budimpešta — Mađarska.

Konačno je, na predlog našega člana Evropskog savetodavnog odbora, određeno da se budući sastanak toga odbora održi u Dubrovniku. Vreme održanja toga sastanka odrediće novi predsednik sa internim komitetom, verovatno za sredinu oktobra ove godine.

Pri zaključku jesenskog sastanka Evropskog savetodavnog odbora oprostio se dosadanji odlični predsednik Kurt Belfrage, koji posle dve godine uspešnog predsedanja krajem rotarske godine napušta svoj položaj. 1 jula ove rotarske godine predsedavanje preuzimlje Wm. de Cock Bunig, koji je takođe nekim našim klubovima, kojima je predavao čarter, dobro poznat.

Ove jeseni održaće Evropski savetodavni odbor svoj prvi sastanak u našoj zemlji i mi verujemo da će mu ona u obilju dati dokaza rotarskoga duha jugoslavenskih rotara i gostoprimstva našega naroda.

ROTARSKI INSTITUT

Po inicijativi predsednika Will R. Manier jun., ove godine održan je, paralelno sa Skupštinom nastupajućih distriktnih guvernera u Montreux-u, sastanak bivših članova uprave R.I. i bivših guvernera, nazvan „Rotary Institut“. Kao što je poznato, zadatak je Skupštine nastupajućih distriktnih guvernera da zajednički udese plan za delatnost čitave organizacije Rotary International i njenih članova — klubova za buduću rotarsku godinu. Bila je želja predsednikova, da se uz ovu Skupštinu prvi put održi sastanak starih časnika naše međunarodne organizacije na kom bi se diskutovala važnija pitanja rotarske politike kako s obzirom na neposredne probleme tako i s obzirom na budućnost. Sastanak, kome je prisustvovalo preko stotinu bivših rotarskih časnika i koji je trajao od 31 maja do 4 juna o. g., nije imao stalno izgrađen program. Učesnici koji su prisustvovali sastanku o svom trošku (dok troškove budućih guvernera snosi organizacija) stavljali su na dnevni red pitanja koja su smatrali važnijim po interese rotarstva. Raspravljali su se problemi iz sve četiri faze rotarskog služenja, a naročito pitanje ekstenzije unutrašnje i spoljne, pitanje rotarske administracije, rotarskog fonda, međunarodnih malih komiteta itd. Učesnicima bilo je vrlo interesantno saznati rotarske probleme koji se javljaju u pojedinim krajevima sveta i koji su vrlo slični, jer izviru iz identičnosti ljudske prirode. No Rotary Institut je ujedno mogao da pokaže kako se ti problemi u različitim prilikama i krajevima različito rešavaju. A to mu je i bio smisao, jer je namera predsednika Maniera bila da kapital investiran u stare rotarske časnike pokoristi opštoj stravi.

Sastanku Rotary Instituta prisustvovao je iz Jugoslavije past-guverner 77 distrikta rotar Edo Marković.

E. M.

IZ ROTARSKOG SVETA

ČEHOSLOVAČKA — 66 DISTRIKT R. I.

Rad guvernera d-a Hyže i distrikta.

Naš guverner je učestvovao u Montreux-u na Evropskom redovnom sastanku i u Rotarskom institutu, a potom je otputovao u Nicu na sednicu Zakonodavnog odbora i na Konvenciju. Svi naši klubovi bili su zastupljeni na Konvenciji bilo preko guvernera, bilo preko vlastitih delegata. — Na završetku Konvencije podario je guverner Hyža veliku čehoslovačku zastavu Rotary-klubu u Nici. — U okviru konvencije, prvi put u istoriji Rotarstva, održan je prijateljski zajednički sastanak rotara iz sviju slovenskih zemalja. Srdačni tok ovog sastanka, bratski osećaj kod sviju, ostaće zaista u miloj uspomeni kod sviju učesnika a sam sastanak biće zapisan zlatnim slovima u analima rotarskim po svima bratskim slovenskim zemljama. — U guvernerskom mesečniku od 15 juna o. g. oprostio se guverner Hyža ovim rečima: „Prijatelji rotarski, ovo je poslednje pismo, koje vam šaljem kao guverner čehoslovačkog distrikta. Cele dve godine radili smo zajedno u harmoničkom skladu u službi Rotarstva, u službi naše države. Posvetili ste mi svoje poverenje i prijateljstvo. Imali ste uvek otmenog smisla i razumevanja za moj zadatak. Bez izražaja rđavog i rizičnog prijateljstva, priredili ste mi mnogo lepih i nezaboravnih trenutaka. Hvala vam na tome iz sveg srca. Čehoslovačko rotarstvo svojom konsolidnošću i delatnošću raduje se u rotarskim krugovima na novo-izabranog guvernera I. V. Hyka, koji ima za sobom i lepu istoriju i naročite lične vrednosti, što nam može biti jamstvo da će povesti Rotarstvo daljem napretku. Posvetite mu vašu odanost kao što ste je meni poklonili, a guverner Hyka povešće naš distrikt s uspehom visokim ciljevima našeg rotarskog stremljenja. Mnogo pozdrava daljem rotarskom radu u našem distriktu.“ — U današnjem svome napisu beležim vest, da je 26 juna o. g. umro naš bivši guverner d-r Vaclav Tille, profesor na Karlovom Universitetu u Pragu. Umrli je bio naučenjak svet-skoga glasa. Čehoslovačko Rotarstvo je nasledilo od njega u govorima i člancima duboka i dragocena objašnjenja o Rotrstvu. Naš distrikt gubi njegovom smrću svoga duhovnog vođu, savetodavca i učitelja. Slava i večita pamjat dobrome drugu i cenjenom prijatelju rotaru Tille-u.

RAD NEKIH NAŠIH KLUBOVA.

Časlav. Ostvarili su izlet u Slovačku od 26—30 maja o. g. sa učešćem 13 rotara s gostima. Tom su prilikom posetili i slovački klub Banskú Bisticu.

Češki Tešín. Nastavili su sa predavanjima za abituriente tamošnje realne gimnazije. Na redu je bilo predavanje rotara Machary-a: O učiteljstvu. Pored toga održano je zanimljivo predavanje rotara Petřika i Kollera: „Humanizam i fašizam.“

Hodonin. Dne 22 i 23 maja o. g. održali vrlo uspeli proslavu Charter-a, na kojoj su uzeli učešća mnogobrojni delegati iz 10 rot. klubova kao i mnogi gosti — nerotari.

Kromeříž. Ovaj je klub kao 46-sti klub imao inauguraciju 21 maja o. g., koju je izvršio guverner d-r Hyža sa učešćem iz 5 susednih klubova.

Ledeč na Sazavi. Ovaj su klub posetili 36 rotara sa 3 sestre iz R. K. Prag. Na sastanku je održao predavanje o čehoslovačkom Rotarstvu rotar d-r Sum iz Praga.

Opava. Rotar Borovička je govorio o značaju vazduhoplovstva i o važnosti međunarodnih vazduhoplovnih linija.

Pardubica. Spremaju se da proslave 500-ti sastanak 21 juna 1937. Na skautsko letovanje poslali su na svoj trošak 3 siromašna skauta

Pelhřimov. Veoma zanimljivo je bilo predavanje rotara Tomaška: Izdevanje imena u Pelhřimovu i okolini. Za Smetanov spomenik u Karlovim Varima darovano je 50 Kč.

Pisek. Zbrinjavanje stana skauta praškog kluba o zadušnicama. Imali su zanimljivu debatu po temi: Moja uloga kao preduzimača.

Plzen. Učestvovali su na proslavi Chartera u Rakovniku i Hodonjinu. Posetio je klub rotar Hrnčíř iz Beograda. Veoma burna debata povodom predavanja rot. Prochaske: Astronomija i Religija.

Podebrady. Organizovali veoma uspeli prvi međuklupski sastanak srednjočeških rotarskih klubova 27 maja o. g. Poduzimaju s uspehom, da im predizborna borba bude što dostojnija.

Poprad. Za 6 juni o. g. predloženo je prvo rotarsko veče sa sestrama u Tatranskoj Lomnici. O propagandi Visoke Tatire drži predavanje rotar ing. Orszagh.

Prag. Zajednički izlet na sednicu kluba u Ledeču na Sazavi kao i na proslavu Charter-a u Rakovnik. U maju držali predavanja rotar d-r Pelc: Novi nazori o narodnoj ishrani pred Društvom naroda, a gost — nerotar docent d-r Hexnel: O kartelima i docentkinja d-r Vesela: o Sterilizaciji.

Prostejov. Bili prisutni inauguraciji kluba u Kromeřížu. Rot. Rolny držao predavanje: Sjedinjena Evropa, koje je hteo pročitati i na konvenciji u Nici. Predavanje je bilo štampano i u francuskom prevodu, da govornik razda učesnicima na Konvenciji.

Přerov. Organizovanje kluba u Kromeřížu je zasluga ovog kluba. Spremaju skupštinu predsednika i sekretara koja će biti na leto u Přerovu.

Příbram. Od predavanja zaslužuje pomena ono od rot. Michalka: O štednji, i razgovor o predavanju u klubu Sofija: Nivo morala u trgovini i zanatu.

Rakovnik. Njihovoj Charter-proslavi 15 maja prisustvovalo je 83 rotara iz 10 klubova. Proslava veoma uspela.

Roudnica na Labi. Priredili Ladiesday u šumskoj restoraciji „Myslivna“ u Libochovici. Klupska uprava uzela učešća na velikom skautskom sletu u njihovom mestu.

Sušice. Klub odobrio 500 kč. putnog troška za studentsku sportsku utakmicu u Sušici.

Tabor. Napravili zajednički izlet do Plane na Lužnici da razgledaju vilu filmskog reditelja Lamača, koju je izgradio njihov član brat Loskot. Divno je bilo predavanje rot. d-ra Kolača: Posle predsednika Oslobođioca, predsednik Stvaralac.

*

Svi naši klubovi su oduševljeno proslavili 53-ći rođendan Gospodina Predsednika Republike d-ra Ed. Beneša a s puno pieteta su se setili prvog predsednika Vlade naše Republike, češkoga prvog državnika, za otadžbinu i narod najviše zaslužnoga muža, preminuloga d-ra Karla

Vaclav Rudl (Mlada Boleslava)

ROTARSKÉ NOVOSTI

Il Piccolo di Trieste, u broju od 25 pr. m., donosi opširan izveštaj o prijemu i govoru guvernera 77 distrikta, brata St. K. Pavlovića na sastanku tršćanskog Rotary kluba i odgovoru đenerala Piccione.

FINANSIJSKI ODBOR R. I.

Pastguverner, br. Edo Marković, izabran je, na dve godine, za člana Finansijskog odbora R. I.

Radujući se ovom naimenovanju šaljemo mu naše najsrdačnije čestitke.

KONCERN KRUPP A. G.

ESSEN • MAGDEBURG • KIEL • RNEINHAUSEN

Sve vrste **čelika**, do najfinijeg i najtvrdjeg; nehrđajući, Widia. **Gvoždje** svih profila; šine, konstrukcije, mostovi, hale, dizalice itd. Lokomotive, teretni automobili, bageri, kompresori, dizelmotori, **kompletni fabrični uređaji za**: sve rude, cement, ulje, gumu, linoleum, livaonice, valjaonice, rafinerije, kemičke fabrike. **Brodogradilište**

GENERALNO ZASTUPSTVO: HARAZIM LUJO
BEOGRAD • KRALJA MILANA 6 • TELEFONI: 23-1-15, 21-4-18

Iz našeg Distrikta

Život i rad naših klubova u mesecu junu 1937 god.

Promene u članstvu:

Novi članovi:

Mesto, prezime ime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa: poslovna privatna
Vršac 1) Hope Dušan, direktor filiale Narodne Banke 2) Klier Dr. Eugen novinar	Emisiono bankarstvo Emission-Banking Novinarstvo Publishing	Cara Dušana 15 tel. 156 Svetosavska 36
Petrograd 3) Bence Ing. Tibor	Inž. Električne Centrale „Vojvodina“ Elektric light and Power service	Električna centrala Kralja Aleksandra 21
Novi Sad 4) Kaćanski Ing. Danilo građevinski inženjer 5) Radović Stojan sudija Sreskog suda	Građevin. inženjerstvo Building construction Sudsko dodatni član judiciary	Kraljice Marije 15 tel. 26-35 Sreski Sud Železnička 76
Banja Luka 6) Popović Milan agronom	Proizvodnja mleka Dairy Farming	Kralja Petra 65 tel. 125

Istupili iz kluba:

Čuprija — Jagodina — Paraćin: Radomir Nikolić.

Banja Luka: Ing. Lazar Marković, zbog premeštaja.

ПРЕГЛЕД РАДА НАШИХ КЛУБОВА

Београд. Предавања су одржала браћа Д-р Косановић о Конгресу лиге против туберкулозе, Д. Јовановић о електрификацији Словеначке, Д-р В. Кујунџић и Ст. Коен о 28. ротарској конвенцији у Ници. Д-р Сима Илић реферисао је о раду и стању ротарства у немачким клубовима. — Гости ротари фон Вилмовски Хале а/С), Д-р Ветштајн (Цирих) и Гаран Роберт (Камбера, Аустралија) у кратким говорима испоручили су поздраве својих клубова. — Клуб је примио колективну посету чланова клуба Ћуприја-Јагодина-Параћин. — На састанку са дамама, на Видовдон, извршена је предаја дужности старе управе новој.

Битољ. Брат Д-р Робе одржао је два предавања: о постанку и развоју Битоља до краја осамнаестог века и о економском развоју Битоља у деветнаестом столећу. — Опширни реферати о раду клубова у земљи и иностранству, читани су сваког састанка. — Примљено је писмо директора отсека за вртове

у Лаплати (Аргентина) о оснивању у том граду једног Врта мира у коме би се налазило симболично цвеће и дрвеће свих земаља света.

Ђуприја-Јагодина-Параћин. 14 јуна учињена је колективна посета кумовском клубу Београд. За камп ротарске омладине у Зларину одређена је сума од 250 динара. — Врше се припреме за пријем „Повеље“ крајем августа или почетком септембра, у Јагодини. — Измењен је назив клуба у Ђуприја-Јагодина-Параћин. Састанци клуба одржавају се првог петка у месецу у Јагодини, последњег петка у месецу у Параћину, а у остале дане (петком) у Ђуприји.

Karlovac. „О kinematografiji“ održao je interesantno predavanje brat A. Hoppe. Izložio je razvitak kinematografije, delovanje na kulturnom i poslovnom polju, i naročito se zadržao na poslovnoj organizaciji kod nas i u inostranstvu. Predavanje je propratio primercima originalnih filmova. — Brat D-r Graho držao je predavanje „О Bakunjinu“, izloživši njegov život, rad i ideje. — Brat Ing. Fr. Žugčić predavao je „О cestama“, prikazavši stanje cesta i puteva od najstarijeg vremena do danas, kao i današnje načine izgradnja cesta u inostranstvu i kod nas.

Лесковац. Прославио је 100 састанака. — Брат Стефановић одржао је предавање „Моји утисци са конференције у Скопљу“. — Успостављена је веза и измењене су заставе са клубом у Паризу.

Ljubljana. Predavanja održali brat Mirko Polić „О stvaranju v glazbi“, brat Zdenko Knez „О knjigi Paul Harrisa This Rotarian Age“, brat Mirko Polić, „Turneja slovenske opere po Italiji“, brat Gojmir Kos „О razstavi naše umetnosti v Rimu“, brat pastguverner Viljem Krejči „О zgodovini našega kluba“. — U klubu je pretresan nacrt o održavanju kontakta sa drugim klubovima.

Maribor. Predavanja su držali brat Kac „Potovanje v Romunijo“, Brat Šorli „Notarijat“, brat Krejči „Poročilo o poteku konvencije R. I. u Nici (službeni del)“, brat Šlajmer „Prireditve o priliki konvencije R. I. u Nici (zabavni del), potovanje v Nico in najprej v Marseille in Pariz“. — Klub je priredio jedan veoma uspeli sastanak na Pohorju v Mariborski koči (1080 m), posvećen Slovenskemu planinskemu društvu. Ovom sastanku prisustvovalo je 17 rotara iz Graca sa predsednikom Lebom na čelu. Rotar Pichler iz Graca bio je 28 put gost kluba Maribor. Rotar Schermer iz Graca doživeo je treći jubilej u Mariborskom klubu: bio je u svoje vreme petstotiniti gost. — Prilikom meetinga na Pohorju klub je ugostio jednu veću grupu učenika osnovne škole iz Kotlih-a, izletnika, koji su se usled nevremena sklonili u Mariborsku koču, plativši im prenoćište i opskrbu u Koči. — Klub je organizovao Rotary Round Table u Rogaškoj Slatini (svake srede u 20 časova u Aleksandrovom domu), kome predsedava brat Ivan Gračnar, zdraviliški ravnatelj v Rogaškoj Slatini. Na dva sastanka rotarskog stola u Rog. Slatini držao je predavanja brat Gračnar o istoriji zdravilišća Rogaška Slatina, a na jednom sastanku je brat Švrljuga iz Sušaka govorio o „svetskom i našem pomorstvu.“

Ниш. Брат Вукашин Антић одржао је предавање „Оснивање емисионих установа и њихов рад“. — Клуб је узео учешћа у одбору за откривање споменика ослободиоцима Ниша. — Одржан је један другарски састанак у Нишкој Бањи. — Клуб је израдио једну брошуру о Нишу, у којој је претстављен Ниш у његовом културном, привредном и просветном погледу, као и његове природне лепоте и историске знаменитости.

Novi Sad. Klub je dao kao svoj doprinos za Kamp rotarske omladine u Zlarinu 2000.—din. Brat Đ. Tabaković podneo je izveštaj o radu francuskih klubova. — Brat Ing. Weiss izložio je svoje zanimljivo putovanje po Južnoj Srbiji, a brat Arsa Ivković put automobilom u Nicu. Brat M. Petrović podneo je izveštaj o inauguraciji R. K. Sombor, a brat Strajić o svečanosti u Petrovgradu prilikom predaje povelje klubovima Stari Bečej, Vel. Kikinda i Petrovgrad. — Klub je stupio u vezu sa klubom u Aleksandriji (Egipat) i zdravicom uzvratio zdravicu u čast novosadskog Kluba, koju su napila braća iz Egipta.

Osijek. Predavanja održali brat Vilim Görög „Iz davne prošlosti svratištarskog obrta“ i brat Josif Galovac „Kultura i čišćenje djetelinskog sjemenja“. — Klub je usvojio molbu gđice Lele Trbuhović za potporu za nastavak muzičkih studija još za god. 1937/8. — Za Kamp rotarske mladeži u Zlarinu poslato je klubu u Šibeniku din. 500.— Klub priprema proslavu svog 400 sastanka, koja će se održati kao međuklupski sastanak sa klubovima Vukovar i Slavonski Brod, 14 avgusta o. g. u Bogojevu.

Панчево. Брат Бунд је одржао предавање о постанку статистике као науке. Брат Томић је реферисао о прослави предаје чартера у Петровграду, а брат Воја Кујунџић из Р. К. Београд одржао је врло занимљиво предавање о раду конвенције у Ници. — Од првог јула састанци клуба држе се средом, а не петком као досада.

Petrovgrad. Vršene su pripreme za proslavu povelje klubovima Stari Bečej, Velika Kikinda i Petrovgrad, koja je svečanost održana 5 juna. Izveštaj sa ove svečanosti objavljen je u Jugoslovenskom rotaru za maj—juni. — Brat dr. Božić referisao je o inauguraciji kluba Sombor a brat Paja Pin o inauguraciji kluba Stara Kanjiža. — Brat Bogoljub Milošević održao je predavanje pod temom „Novac“ a brat Pefar Kostić održao je predavanje „Institucije koje služe za promicanje trgovine“. — Jedno uspelo sestrinsko veče održano je u Kantini Velikobečke rečke fabrike šećera. — Klub je novčano pomogao istarskog izbeglicu, učitelja Vjekoslava Karminata.

Sarajevo. Brat Dr. Ulmanski održao je predavanje o impresijama sa puta po Nemačkoj i o konferenciji industrijalaca drvetom. Brat guverner St. Pavlović podneo je iscrpan referat o konvenciji u Nici.

Скопље. Брат генерал Пичионе упутио је клубу подуже писмо, у коме исказује захвалност на лепом пријему и шаље свима братски ротарски поздрав. Занимљиво предавање „О криумчарењу дувана“, у два дела, одржао је на два састанка брат Драгутин Вуличевић. Брат Коста Поповић изложио је своје утиске са недавног пута по Немачкој. — Клуб је својим прилогом чланова дао помоћ за лечење једном сиромашном одличном ученику IV разреда гимназије.

Slavonski Brod. Klub je projektovao jedan sastanak u vinogradu pretседnika brata Šrepela. Međutim dva sata pre ugovorenog sastanka srušio se na Slavonski Brod jedan strahoviti orkan, praćen ledom, kakav ni najstariji ljudi ne pamte. Grad je bio u očajnom stanju: krovovi i s'akla koja leže prema severozapadnoj i zapadnoj strani bez izuzetka bili su kompletno razbijeni. Vinogradi, žetva i kukuruzi u brodskom srezu upropašteni su totalno. O žitu nema ni govora, jer neće biti ni slame. Dogovoreni sastanak održan je sutradan u oštećenoj kući brata Šrepela,

Klub je dužu debatu posvetio koracima, koje treba preduzeti prigodom ove grozne elementarne katastrofe, koja je zadesila grad i srez.

Sombor. Jedan sastanak posvećen je upoznavanju funkcionisaња компонентних одбора за 1937/38 годину. Усвојена је такође и „Уредба о домаћем реду“, по угледу на такву уредбу Београдског клуба. — Клуб је примио још неколико поклона приликом инаугурације, који су стигли накнадно. — Већи део састанака посвећен је упућивању у ротарски рад. — Извештај о инаугурацији клуба Стара Кањижа поднео је брат Иса Поповић, а брат Павловић реферисао је о предавању брата Д-р Матића из Јагодине „О социалном старању и васпитању сакате деце“.

Split. Брат Dr. Barbieri referisao je po predavanju brata Cerića iz Sušaka „o italijansko-jugoslovenskoj komori“. — Klub je posvetio pažnju brizi za šegrte i radu oko zbrinjavanja napuštene dece. — Брат Šoljan zahvalio je bratu inž. Mardešiću na poklonu jednog mikroskopa za vivarium. — U karitativnom pogledu Klub izdržava malu Eciju Lokicu.

Stari Bečej. Predavanja su održali брат Velizar Šuput „O koristi aerodroma koje bi imao St. Bečej“ i Dr. Vlad. Belajčić „Narodne manjine u rotarstvu“. — Klub je održao jedan sastanak u vinogradu brata Petljanskog u Sremskoj Kamenici, a jedan na salašu brata Dr. Láslo. — Брат Galamboš je obećao da će u toku iduće zimske sezone бесплатно ishranjivati 10 siromašne školske dece. — Slika školske dece, koja su prošle zime odevena u zimske kapute od strane Kluba, istaknuta je u klupskim prostorijama.

Subotica. Predavanja su držala braća Dešković (o inauguraciji kluba Sombor), Ivković (proslava chartera u Petrovgradu i inauguracija kluba Stara Kanjiža), Šokčić (o međunarodnoj politici) i Dr. Diamant (iscrpno predavanje o Konvenciji u Nici). — Klub je potpomogao siromašnog đaka Momčila Balovića, plativši mu voznu kartu za povratak kući u Peć. — Isto tako klub se pozabavio slučajem jednog darovitog šegrta, koji je nesrećnim slučajem izgubio desnu ruku. — Na svečan način stara uprava predala je dužnost novoj. — Klupski sastanci preko leta držaće se u bašti gostionice Poljaković.

Sušak. Predavanja su održala braća Đuro Pany „Statistika o prometu stranaca“ i Nikola Bolf „Današnja trgovina drvom“. — Na svečan način izvršena je predaja dužnosti stare uprave novoj. — Klub je osnovao rotarski Round Table u Crikvenici u Hotelu Terapija. — Sastanci kluba držaće se u buduće u Park Hotelu, sredom u 20 časova. — Logorovanje rotarske omladine u Zlarinu pomognuto je doprinosom od 40 din. po članu. — Брат Dr. Pavelić podneo je izveštaj o Konvenciji u Nici. — Suma od din. 6000.—, koja je preostala iz fonda poč. Nikole Očigrije, ustupljena je Državnoj Trgovačkoj Akademiji za hitnu pomoć obolelim vrednim đacima te Akademije u Sušaku.

Varaždin. Predavanja su održala braća Ing. C. Ostoić „Željeznica i aeroplan“ i Dr. A. Leitner „O Konvenciji u Nici“. — Klub je poslao 200 din. za Kamp rotarske omladine u Zlarinu. — Stalnim mesečnim doprinosom Klub pomaže jednog đaka muzičke akademije u Zagrebu. — Jedan sastanak održan je u vinogradu brata Dr. Kalafatića na Varaždinskom brijegu. — Брат Dr. Krajanski opisao je sastanak R. K. Maribor u planinskoj kući na Pohorju.

Vinkovci. Podnet je izveštaj o inauguraciji kluba u Somboru. — Sakupljeni su prilozi za Ligu za suzbijanje tuberkuloze i odašiljanje 11 dece na oporavak. — Brat predsednik govorio je o ciljevima rotarstva, brat ing. Basler izvestio je o učešću na festivalu Hrvatskih pevačkih društava u Zagrebu. — Za dečji logor u Zlarinu prikupljen je prilog po 20 din. od svakog člana. — Brat Zlatko Gross održao je predavanje o poseti Pariske izložbe. — Pročitano je pismo evropskog sekretarijata o definitivnom prijemu kluba u veliku rotarsku zajednicu.

Вршац. Предавања су одржала браћа Д-р Иван Бикар „О фреквенцији у клубу“ и Д-р Мирко Владисављевић „О светском миру“. Брат Д-р Бикар поднео је и реферат о свечаности предаје повеља у Петровграду. — 29 јуна приређено је сестринско вече.

Vukovar. Два predavanja održao je brat ing. Jovan Rogulić: „O čistom prihodu prema zakonu o neposrednim porezima“ i „O konzervativnosti sela“ (prema knjizi Adama Pribičevića „Seljak“). Sem toga brat Toma Maksimović referisao je o svom putu u Južnu Srbiju, gde je preduzeće „Bata“ kupilo tri sela i gde misli da uredi uzorna gospodarstva za gajenje industrijskih biljaka. — Za uspomenu na pokojnog bivšeg člana Đorđa Mitrovića, klub je priložio 200 din. Skloništu siročadi u Vukovaru. — Jednom teškom i siromašnom bolesniku daje jedan član kluba 200 dinara mesečno dok ne ozdravi. Osim toga i članovi i klub potpomažu moralno i materijalno dečje sklonište i Uboški dom. — Za nagradu najuspelijih radova na izložbi naučnih radova u Vukovaru, klub je priložio 200 dinara. — U poslednje vreme klub je povećao broj inostranih klubova sa kojima izmenjuje izveštaje.

Zagreb. Predavanja su držali: brat Dr. A. Šmit: „Referat o Akademiji za međunarodno pravo u Haagu“; brat Antun Šolc „Proizvodnja leda“, brat ing. Vladimir Žepić: „Referat o konvenciji R. I. u Nici“. — Priredeno je „Švedsko veče“, sa predavanjem konzula g. Ragnarda Wahlin-a „Ekonomske veze između Jugoslavije i Švedske“. Ovoj priredbi su pozvani predsednik i tajnik švedsko-jugoslovenskog društva u Zagrebu. Švedskom večeri završio je Rotary klub Zagreb svoj program na polju međunarodnog služenja u rotarskoj godini 1936/1937. — Gostu bratu Dr. Pejčiću klub je čestitao visoko odlikovanje. — Iz rotarske štampe podneli su izveštaje braća Vladimir Mutafelija (francuski klubovi), Ivan Gorup (švajcarski klubovi) i Dr. Miljenko Marković (o predavanju „Kolonizatorni genij Francuske“ od brata Henry-Louis Dubly, iz R. K. Lille). — Pripreman je međuklupski sastanak Zagreb—Varaždin, zakazan za 10 juli.

Земун. Предавања су одржали брат Д-р Милош Нинковић о утисцима с пута по Далмацији, брат Д-р Петар Марковић о „Статуту београдске општине“, брат Тодор Махин о „Суђењу маршалу Тухачевском и друговима“, брат Д-р Воја Кујунџић о „Конвенцији Р. И. у Ници“, и брат Махин о лету руских авиатичара Чакаљова и другова Москва—Сан Франциско, преко северног пола. — Брат Новак је реферисао о својој посети Р. К. Грац. — Клуб је расправљао и питање о екстензији клубова уопште, тј. о оснивању нових клубова и повећању броја чланова у постојећим клубовима.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVEŠTAJ ZA MESEC JUNI 1937 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova konc. meseca	Broj održ. sastanaka	Prosečni broj prisutnih članova	Prosečni mesečni procenat	Sastanci sa 100 ⁰ /o	Primedba
1	Bačka Topola						Nema izveštaja
2	Banja Luka						Nema izveštaja
3	Beograd	51	3	33.00	64.70	—	1 sastan. manje zbog praznika
4	Bitolj	23	5	15.20	66.90	—	
5	Čuprija-Jagodina-Paraćin	23	4	13.00	56.52	—	
6	Dubrovnik	19	4	12.50	65.78	—	
7	Karlovac	24	4	14.00	56.80	—	
8	Leskovac	21	4	14.50	69.05	—	
9	Ljubljana	42	5	25.00	63.81	—	
10	Maribor	41	3	33.00	80.48	—	1 sastan. manje zbog praznika
11	Niš	21	5	15.20	72.39	—	
12	Novi Sad	34	4	29.00	84.56	—	
13	Osijek	31	4	23.75	76.61	—	
14	Pančevo	29	4	23.00	79.12	—	
15	Petrovgrad	20	5	17.60	88.00	—	
16	Sarajevo	23	3	15.00	62.50	—	1 sastan. manje zbog praznika
17	Skoplje	29	4	23.00	79.42	—	
18	Slavonski Brod						Nema izveštaja
19	Sombor	17	5	14.60	85.71	—	
20	Split	19	5	15.80	83.16	—	
21	Stara Kanjiža	24	5	16.60	70.45	—	
22	Stari Bečej	18	4	15.00	84.72	1	
23	Subotica	31	6	23.40	75.55	—	
24	Sušak	28	5	19.60	69.99	—	
25	Šibenik	18	4	15.00	72.22	—	
26	Varaždin	22	4	19.00	86.36	—	
27	Velika Kikinda	16	6	12.00	75.00	—	
28	Vinkovci	16	5	14.00	85.50	—	
29	Vršac	20	5	15.80	82.33	—	
30	Vukovar	17	4	15.00	84.56	—	
31	Zagreb	50	4	34.50	69.00	—	
32	Zemun	24	4	16.75	69.77	—	
	UKUPNO	751	127	551.80	2160.96	1	
	PROSEČNO	25.89	4.37	19.00	67.52		

Glavni i odgovorni urednik: Stevan K. Pavlović, Beograd, Jevremova 39
 Grafički umetnički zavod »Planeta«, Beograd, Uskočka ulica broj 8

GDE SE SASTAJU I GDE OTSEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>MORAVA - ČUPRIJA KANTINA ŠEĆERANE</p> <p>(petak, 20 h)</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p>	<p>NIŠ HOTEL ORIENT</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ</p> <p>(poned. 20 h) topla tekuća voda, centr. gre- janje, vodeći hotel u Beogradu</p>	<p>NOVI SAD TRGOVAČKI DOM</p> <p>(petak, 20 h)</p>
<p>BITOLJ HOTEL JEVTIĆ</p> <p>(sreda, 20 h) vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p>	<p>OSIJEK GRAND HOTEL</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>
<p>DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL</p> <p>(četvrtak, 20 h) vodeći hotel u Dubrovniku</p>	<p>PANČEVO PIVARA WEIFERT</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>KARLOVAC VELIKA KAVANA</p> <p>(ponedeljak, 20 h)</p>	<p>PETROVGRAD HOTEL VOJVODINA</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>LESKOVAC HOTEL KOSTIĆ</p> <p>(četvrtak, 20 h) tekuća voda u sobama</p>	<p>SARAJEVO HOTEL EVROPA</p> <p>(poned. 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>
<p>LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION</p> <p>(sreda 20 h) topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani</p>	<p>SKOPLJE HOTEL BRISTOL</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.</p>
<p>MARIBOR VELIKA KAVARNA</p> <p>(pon., 19.30 h) Café-Restaurant-Bar</p>	<p>SLAVONSKI BROD HOTEL CENTRAL</p> <p>(poned. 20 h)</p>

SOMBOR TRGOVAČKI DOM (četvrtak, 20 h)	VARAŽDIN GRAND HOTEL NOVAK pionir hotel svih staleža (petak, 20 h)
SPLIT HOTEL CENTRAL topla i hladna tekuća voda: kafana itd. (sreda, 20.30 h)	VELIKA KIKINDA HOTEL NATIONAL (sreda, 20 h)
STARA KANJIŽA KAVANA BAGI (sreda, 20 h)	VINKOVCI HOTEL LERNER (utorak, 20 h)
STARI BEČEJ HOTEL IMPERIAL tekuća voda, centralno grejanje, garaža (četvrtak, 20 h)	VRŠAC HOTEL SRBIJA (utorak, 20 h)
SUBOTICA HOTEL SRPSKI KRALJ topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd. (sreda, 20 h)	VUKOVAR GRAND HOTEL (ponedeljak, 20 h)
SUŠAK TRGOVAČKI DOM (sreda, 20 h)	ZEMUN HOTEL CENTRAL topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd. (četvrtak, 20 h)
ŠIBENIK GRAND HOTEL KRKA tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd. (četv. 20.30 h)	ZAGREB GRAND HOTEL ESPLANADE vodeći hotel u Zagrebu (poned. 20 h)

Prva Jugoslovenska Izvoznica vagona, strojeva i mostova d. d.

Proizvadjia i popravljia :

vagone, tramvajska kola, mostove, željezne konstrukcije i dizalice

Strojeve za lomljenje:

kamena i rude, strojeva za transportiranje, transportne trake, transportne lance.

Kotlove:

za sve vrste i u svim veličinama: kao i kompletna kotlovska postrojenja te sve vrsti ložišta, po najboljim svetskim patentima za racionalno iskorišćivanje gorivog materijala.

Uredjaje za čišćenje i omekšanje vode

Generatore za proizvod plina: iz drveta i drvenog ugljena. — Rezervoare i gasometre autoklave i razne posude. — Ljevano željezo do 15.000 kg. pojedinačne težine u svakom sastavu. — Vatrogasne motorne štrcaljke.

DIREKCIJA U BEOGRADU:

Dom Izvozne banke, Terazije br. 5, telefon broj 21.504.

FABRIKA I POGONSKA UPRAVA: Slavonski brod, tel. br. 63 i 81.

Brzozavi: Lokomotive Beograd, odnosno Slavonski. Brod.

VELIKOBEČKEREČKA FABRIKA ŠEĆERA A.D. U PETROVGRADU

Proizvodi
sve vrste šećera i to:

Kristalan šećer, šećer u kockama, šećer u glavama, šećer u prahu, i prodaje ga uz najpovoljnije dnevne cene.

FABRIKA ZA TEKSTILNU INDUSTRIJU

MITA RISTIĆ I SINOVI • NIŠ

Osnovano 1860 god.

Adresa za telegrame:
TEKSTILFABRIK

Telefon broj 70

**Veljko A.
Stefanović
Niš**

Veliko stovarište
gradje i gradjevin-
skog materijala.

**Andon
Andonović i Ko.
Niš**

ZA KOPIJE I
POVEĆANJE

FOTOGRAFSKI PAPIR

AGFA-LUPEX

papir za amatere sa velikim
zahtevima

AGFA-LUPEX Chamois smeđi

Specijalni papir sa živim
smeđecrnim tonom slike

AGFA-VERDEX PAPIR

koja izravno zeleno razvija

AGFA-BROVIRA PAPIR

za povećanja (4 gradacije)

•
MIRNA

UGLJENO-
KOPNO D. D.

ZAGREB
•

VOJVODJANSKA LIVNICA D. D., NOVI SAD

Livnica gvožđa i metala, proizvodnja
svih vrsti peći i štednjaka, emajliranih
kada, kromovanje i niklovanje

★

Tražite novi katalog

★

POŠTANSKI PRETINAC 20 / TELEFON 20-18

ИНДУСТРИЈА
ЦИГАЉА И ЦРЕПА

ИКА К. ПАНИЋ

Извоз — увоз / Комисионарска агентура

Канцеларија: Београд, Кр. Петра 36

Рудник
каменог угља

»РТАЊ«

БРАЋЕ МИНХ

Београдска канцеларија: Краља
Милана улица број 6/1 — Телефони
22-319 и 28-815

Главна
продаја брикета за Београд

Српско акц. друштво угља

Железничка 9. — Телефон 21-533

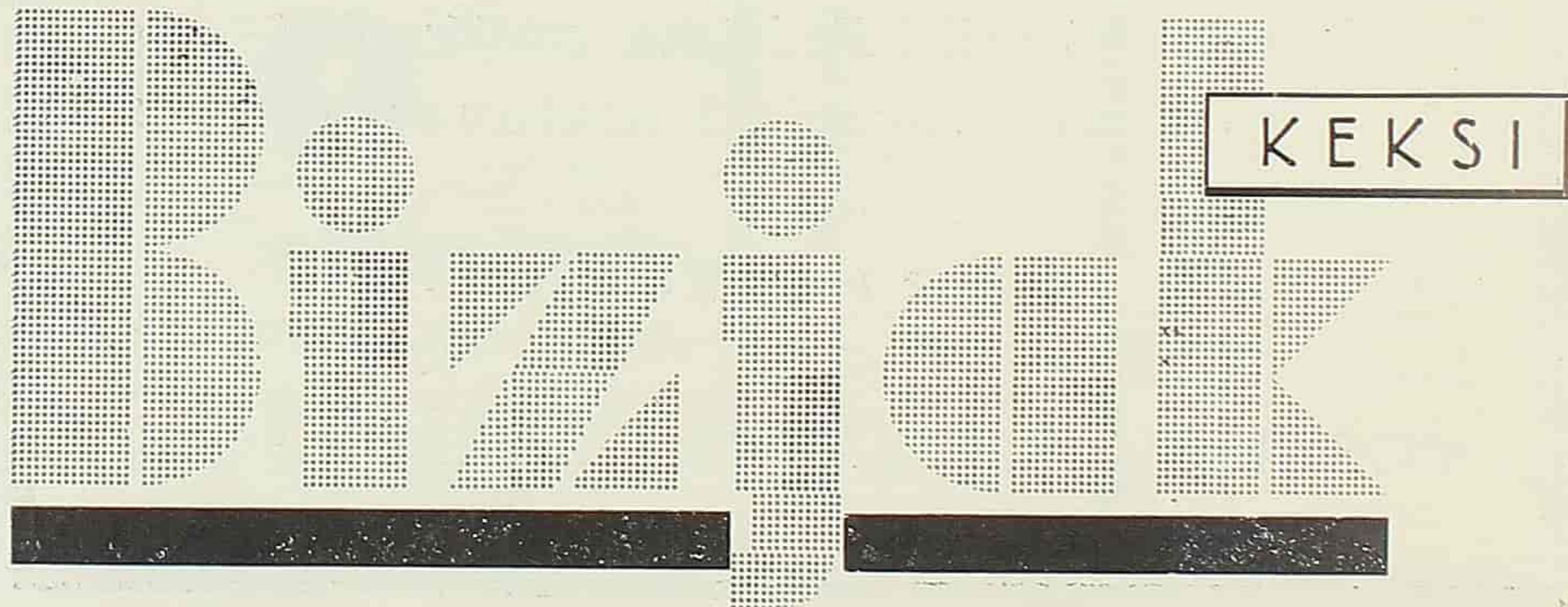
Пивара

ЂОРЂА ВАЈФЕРТА А. Д.

БЕОГРАД

Препоручује своје
Чувено пиво

ГРАФИЧКО
ПРЕДУЗЕЋЕ

СОКО
У ЛЕСКОВЦУ

За чисту, прецизну и укусну
штампу једнобојну и вишебојну
Производња картонашке робе.
Производња рекламних кален-
дара у разним облицима. Цене
солидне. Услуга брза и тачна.

POSJETITE ŠIBENIK
I ODSJEDNITE U

GRAND
HOTEL
KRKA
U ŠIBENIKU

BIĆETE ZADOVOLJNI

ФАБРИКА
ВУНЕНИХ ТКАНИНА

МИКЕ
СТАНКОВИЋА
И СИНА
ЛЕСКОВАЦ

Израђује све врсте шајка,
штофова, чоје, црног и бе-
лог сукна, ћебад, све од
природне вуне, Мустре на
захтев шаље бесплатно.

Francusko-Srpska
Banka A. D.
filijala u Nišu

obavlja sve bankarske po-
slove. Ovlašćena za rad sa
devizama i valutama.

„SLAVEKS“ D. D.

Z A Š U M S K U I N D U S T R I J U / Z A G R E B

proizvadžja i eksportira; rezanu hrastovinu najbolje slavonske kakvoće kao i sve ine vrste tvrdog drveta sa pilane u Brodu na Savi : parenu i neparenu bukovu gradju znamenite kakvoće sa pilane u Pakracu. Tvornica furnira u Brodu na Savi proizvodi i eksportira sve domaće i inozemne furnire naročito slavonske hrastove furnire, nadalje bukove mazerovane, topolove, orahove i ostale furnire

MONTE PROMINA

UGLJENOKOPNO DRUŠTVO
SIVERIĆ • JUGOSLAVIJA

Eksport briketa 6000 kal. Eksport mr-
kog uglja 5000 kal. preko luke Šibenik

PRVA ŠIBENSKA TEKSTILNA TVORNICA ANTON ANTIĆ, ŠIBENIK

proizvodi prvoklasno pamučno platno, nabavlja domaće i strano pamučno predivo.

БЕОЧИНСКА ФАБРИКА ЦЕМЕНТА А. Д., БЕОЧИН ДУНАВСКА БАНОВИНА

Бројавна адреса : ЦЕМЕНТФАБРИКА БЕОЧИН

ТЕЛЕФОН : НОВИ САД 24-05

Производи свуда признат и чувен Беочински I-а портланд цемент марке „СЛОН“ и специал-портланд цемент високе отпорности који далеко надмашују чврстоће прописане југослов. нормама.

Највећи део јавних грађевина у Југославији, железнички мостови и пруге, бетонски путеви, постројења за сузбијање бујица, бране водних задруга и т.д. изведени су беочинским цементам

Фабрика основана 1869 год. / Капацитет 30.000

Naš ponos

izbacili smo stare strojeve, a pomoću novih najsavršenijih izradili smo takovu obuću, da se možemo sa kvalitetom i izradom natjecati i sa ameri-
kanskom proizvodnjom. Naše prodavnice snabdjevene su novom vrstom
muških polucipela, koje prodajemo zajedno sa kalupima, »Lord« kremom
za čišćenje, krpom za čišćenje, i sa kašikom za obuvanje za

Din 199.—

Posjetite našu prodavnicu. — Isprobajte naše posljednje modele. — Ra-
dimo neumorno na tome da našu proizvodnju usavršimo, da možemo udo-
voljiti potrebi najotmenijeg gospodina i najfinijem ukusu.

Rata